

**rijksuniversiteit
 groningen**

**faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen**

Politieke Participatie in Nederland:

De invloed van sociale activiteiten op politieke participatie en de rol van sociaal vertrouwen.

Bachelorwerkstuk Sociologie
 Rijksuniversiteit Groningen

Student: Olaf Kugel
 S2150093
 olafkugel1@gmail.com

Begeleider: N.Emmens M.S.c.
 Tweede lezer: Dr. R.C. Smaniotto

Cursusjaar: 2022/2023
 Datum: 1-8-2023

Abstract

Er is een groeiende bezorgdheid over de afnemende politieke participatie in Nederland, wat kan leiden tot een grotere kloof tussen de bevolking en de politiek (Brady, Schlozman & Verba, 1999; Norris, 2002; Putnam, 1995). Het onderzoeken van sociale factoren die mogelijk van invloed zijn op politieke participatie, kan meer inzicht bieden in sociale mechanismen die verbonden zijn met de mate van politieke participatie. Dit onderzoek kan een wetenschappelijke bijdrage leveren door meer inzicht te verschaffen in hoeverre sociale activiteiten en sociaal vertrouwen de politieke participatie van burgers kunnen bevorderen. De probleemstelling van dit onderzoek luidt: waarom zorgen sociale activiteiten voor meer politieke participatie en hoe speelt sociaal vertrouwen hier een rol in? Hierbij wordt verwacht dat als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, zij een hogere mate van politieke participatie hebben (H1). Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan wordt verwacht dat de hogere mate van politieke participatie gedeeltelijk verklaard wordt door sociaal vertrouwen (H2). Er is gebruikgemaakt van een LISS panel dataset uit 2021 en 2022 met 4023 respondenten. De respondenten hebben online vragenlijsten ingevuld en vormen een representatieve steekproef voor de Nederlandse populatie. Er is sprake van een geneste dataset, omdat de respondenten zijn geselecteerd per huishouden. Om de hypothesen te toetsen zijn er zowel lineaire als logistische regressieanalyses uitgevoerd. Uit de resultaten van dit onderzoek is naar voren gekomen dat sociale activiteiten leiden tot een toename van politieke participatie. Er is een significant effect gevonden van sociale activiteiten op politieke participatie, wat heeft geleid tot ondersteuning van de hoofdhypothese. Er is geen significante invloed van sociaal vertrouwen op politieke participatie gebleken. Hieruit volgt dat er geen ondersteuning is gevonden voor de tweede hypothese.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Theorie	5
2.1 Politieke participatie	5
2.2 Sociale activiteiten en politieke participatie	6
2.3 Sociaal vertrouwen en politieke participatie.....	9
2.4 Controlevariabelen: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht	10
2.5 Conceptueel model	12
3. Methoden	12
3.1 Deelnemers en onderzoeksdesign	12
3.2 Operationalisaties	15
3.2.1 Politieke participatie	15
3.2.2 Sociale activiteiten.....	16
3.2.3 Sociaal vertrouwen	17
3.2.4 Controlevariabelen: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht	17
3.3 Analyse-opzet	18
4. Resultaten	19
4.1 Beschrijvende statistieken.....	19
4.1.1 Univariate analyse	19
4.1.2 Bivariate analyse	20
4.2 Modevaluatie.....	22
4.2.1 Assumptietoetsing	22
4.2.2 Modelfit	22
4.2.3 Uitbijters	23
4.2.4 Multicollineariteit	24
4.3 Hypothesetoetsing	24
4.3.1 Hypothese 1	24
4.3.2 Hypothese 2	26
5. Conclusie	29
6. Discussie	30
Literatuurlijst	33
Bijlage 1. Overzicht variabelen	38
Bijlage 2. Statistische analyses	62
Bijlage 3. Toetsing assumpties, multicollineariteit en uitbijters	77
Bijlage 4. Kunstmatige intelligentie – Chat GPT	90

1. Inleiding

De Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen in 2022 werden gekenmerkt door een historisch laag opkomstpercentage van 50,9%. Deze trend van dalende opkomstcijfers bij politieke verkiezingen is al enkele decennia zichtbaar, met uitzondering van de Tweede Kamerverkiezingen, waar de opkomst redelijk stabiel blijft. Terwijl de opkomst bij verkiezingen daalt, is er ook sprake van een aanzienlijke daling in het aantal leden van politieke partijen, waarbij slechts 2,4% van de bevolking nog lid is ten opzichte van 10% in 1972 (SCP, 2020). Deze ontwikkeling weerspiegelt een groter maatschappelijk verschijnsel: een afnemende participatie van burgers in de politiek.

Wetenschappers en politici maken zich al jaren zorgen over de dalende participatie van burgers in de politiek, omdat een afname van politieke participatie kan zorgen voor een kloof tussen de burgers en de politiek (Brady et al., 1999; Norris, 2002; Putnam, 1995). Politieke participatie betreft een verbintenis van burgers met de overheid, waarbij burgers betrokken zijn bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het beleid dat de overheid voert. (Bishop & Davis, 2002). Een verminderende representativiteit leidt tot minder vertrouwen en steun van burgers in de politiek, wat de legitimiteit en het besluitvormingsproces van de politiek onder druk kan zetten (Brady et al., 1999; McCormick, Hague & Harrop, 2019; Putnam, 1995).

Daarentegen wordt er door andere wetenschappers getwijfeld of de politieke participatie daadwerkelijk aan het afnemen is. Volgens deze wetenschappers ontstaan er moderne vormen van politieke participatie die op een andere manier bijdragen en invulling geven aan de samenleving (Dalton, 2008; Dekker, 2014). Dit wijst op een mogelijke overgangsfase in ons huidige politieke bestel, waarbij traditionele vormen van participatie afnemen en moderne vormen opkomen. Dit onderzoek wil zich onderscheiden door in het onderzoek naar politieke participatie, zowel traditionele als moderne vormen van politieke participatie mee te nemen. Dit wordt gedaan door politieke participatie te benaderen vanuit een individueel perspectief dat zich richt op interactieve handelingen van een burger met de intentie om met deze handeling invloed uit te oefenen op een politieke situatie (Brady et al., 1999).

Volgens Putnam (1995) is in de Verenigde Staten al geruime tijd sprake van een afnemende politieke participatie onder burgers. Deze daling hangt volgens Putnam sterk samen met de afname van sociale hulpmiddelen. Deze sociale hulpmiddelen vinden volgens Bourdieu (1986) hun voedingsbodem in sociale activiteiten, omdat de mate waarin sociale hulpmiddelen beschikbaar zijn voor individuen binnen een gemeenschap, gerelateerd zijn aan de mate van sociale activiteiten binnen sociale groepen of organisaties. Volgens

Carrasco en Miller (2006) kunnen sociale activiteiten mensen mobiliseren en daarmee heeft het een stimulerende werking om te participeren binnen de maatschappij.

In het wetenschappelijke debat bestaan er twijfels in hoeverre sociale hulpmiddelen invloed hebben op de mate van politieke participatie. Putnam (1995) noemt een breed scala aan sociale hulpmiddelen, zoals sociale relaties, sociale netwerken en sociaal vertrouwen die indirect van grote invloed zouden zijn op de mate van politieke participatie. Echter is het onduidelijk in hoeverre al deze sociale hulpmiddelen daadwerkelijk invloed hebben op de mate van politieke participatie (Campbell, 2013). Mogelijk worden er door Putnam te veel factoren bij elkaar betrokken, waardoor het onduidelijk is hoe precies een causaal verband wordt gelegd. Daarom zal dit onderzoek zich specifiek richten op het onderzoeken van de relatie tussen sociale activiteiten en politieke participatie en de mogelijke invloed van sociaal vertrouwen op deze relatie. Dit onderzoek onderscheidt zich van eerder onderzoek door zich specifiek te richten op sociale activiteiten die plaatsvinden binnen sociale organisaties en politieke participatie waar een vorm van contact tussen mensen plaatsvindt. Sociale activiteiten worden gedefinieerd als activiteiten waarbij interactie plaatsvindt binnen een sociale organisatie met één of meerdere personen (Putnam, 1995). Sociaal vertrouwen gaat uit van eerlijkheid, integriteit en betrouwbaarheid van anderen. Wanneer iemand veel sociaal vertrouwen heeft, betekent dat hij veel vertrouwen heeft dat mensen het goede zullen doen of beslissen (Uslaner, 1998).

Daarnaast is het de vraag in hoeverre het verval van politieke participatie, zoals geschetst door Putnam (1995), van toepassing is op Nederland. In Nederland is er weliswaar ook sprake van een dalende opkomst bij verkiezingen, maar lang niet zo sterk als in de Verenigde Staten (Ridder, Hul & Broek, 2023). In vergelijking met de Verenigde Staten heeft Nederland een ander maatschappelijk klimaat als het gaat om deelname aan sociale activiteiten binnen sociale organisaties (Dekker, 1999). Daarom zal dit onderzoek zich specifiek richten op de politieke participatie in Nederland en de mate waarin sociale activiteiten hier invloed op hebben. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen een maatschappelijke bijdrage leveren aan het beleid omtrent politieke participatie in Nederland en sociale factoren die hier een rol in spelen.

Met de hierboven genoemde context leidt dit tot de probleemstelling van dit onderzoek: *Waarom zorgen sociale activiteiten voor meer politieke participatie en hoe speelt sociaal vertrouwen hier een rol in?*

Vanuit het theoretisch kader zullen de hypothesen gevormd worden. Vervolgens wordt in de methodologische uitwerking ingegaan op de dataverzameling en data-analyse. De uitkomsten van de analyse worden besproken in de resultaten. In de conclusie en discussie worden de bevindingen en beperkingen van de probleemstelling en hypothesen

besproken. In de bijlagen zijn uitgebreide beschrijvingen en toelichtingen te vinden hoe tot bepaalde resultaten is gekomen.

2. Theorie

2.1 Politieke participatie

Zoals in de inleiding is aangehaald betreft politieke participatie een verbintenis van burgers met de overheid, waarbij burgers betrokken zijn bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het beleid dat de overheid voert (Bishop & Davis, 2002; Campbell, 2013). In dit onderzoek wordt politieke participatie benaderd vanuit een individueel perspectief, waarbij het beschouwd wordt als een interactieve handeling van een burger met de intentie om met deze handeling invloed uit te oefenen op een politieke situatie (Brady et al., 1999). Dit omvat zowel contact en interactie tussen burgers onderling als tussen burgers en politici, waardoor het zich specifiek richt op actief burgerschap. Met actief burgerschap wordt bedoeld dat een burger zelf het initiatief neemt om actie te ondernemen met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk (McAdam & Paulsen, 1993).

Er bestaan zowel traditionele als moderne vormen waarin iemand kan participeren in de politiek. In dit onderzoek worden beide vormen beschouwd als een onderdeel van politieke participatie.

Allereerst gaan traditionele vormen van politieke participatie over activiteiten die gericht zijn op beïnvloeding van de besluitvorming binnen de representatieve democratie met de focus op de taken en bevoegdheden van politieke besturen. Daarbij hoort het bijwonen van een politiek gerelateerde bijeenkomst (Brady et al., 1999), deelname en contact met politieke partijen en besturen in de vorm van adviesraden en hoorzittingen (Dalton, 2008). Politieke participatie kan ook plaatsvinden binnen het politieke systeem, zoals lobbyen, voorlichting geven of meewerken aan een politieke campagne (Campbell, 2013).

Daarnaast zijn er moderne vormen van politieke participatie waarbij burgers op andere manieren invulling geven aan politieke participatie zoals actie voeren en protesten bijwonen (Brady, et al., 1999; Norris, 2002). Hoewel politieke participatie gericht is op het realiseren van politieke idealen of doelen, hoeft het niet gelinkt te zijn aan een politieke partij. Politieke participatie kan ook betrekking hebben op een bepaalde politieke waarde die een individu belangrijk vindt voor zichzelf of de samenleving.

2.2 Sociale activiteiten en politieke participatie

Dit hoofdstuk richt zich op de verbanden tussen sociale activiteiten en politieke participatie. Sociale activiteiten worden gedefinieerd als activiteiten waarbij interactie plaatsvindt binnen een sociale organisatie met één of meerdere personen (Putnam, 1995). Sociale activiteiten kunnen mensen met elkaar in contact brengen in zowel informele als georganiseerde activiteiten. Deze sociale activiteiten kunnen bijvoorbeeld plaatsvinden bij een sportclub, culturele vereniging, religieuze organisatie of een sociëteit (Smith, 2002). Sociale activiteiten binnen sociale organisaties kunnen samenhangen met politieke participatie, omdat hier allerlei activiteiten kunnen plaatsvinden die als opstapje gerelateerd kunnen zijn aan politieke participatie (Huckfeldt & Sprague, 1995; Tocqueville, 1945).

Sociale activiteiten kunnen als voedingsbodem dienen voor het ontvangen van sociale hulpmiddelen die vervolgens tot een hogere mate van politieke participatie leiden (Bourdieu, 1983). In dit onderzoek wordt specifiek gekeken naar sociale activiteiten binnen sociale organisaties, omdat personen hier in contact komen met mensen vanuit verschillende achtergronden, milieus en denkwijzen. Sociale organisaties worden ook wel gezien als leerschool voor de democratie, omdat hier vaardigheden worden ontwikkeld die kunnen bijdragen aan een hogere mate van politieke participatie (Putnam, 1995; Tocqueville, 1945).

Er zijn verschillende mechanismen die kunnen verklaren hoe een hogere mate van sociale activiteiten kan leiden tot meer politieke participatie. In dit hoofdstuk worden drie mechanismen besproken die dit verband tussen sociale activiteiten en politieke participatie kunnen verklaren. Deze mechanismen veronderstellen allen dat wanneer iemand deelneemt aan sociale activiteiten, dit individu in contact komt met één of meerdere personen en er een vorm van sociale interactie plaatsvindt (McCormick et al., 2019; Putnam, 1995; Scheufele, 2002).

In het eerste mechanisme dat wordt besproken dienen sociale activiteiten als een belangrijke informatiebron voor het ontwikkelen van politieke kennis, wat vervolgens leidt tot een hogere mate van politieke participatie (Huckfeldt & Sprague, 1995). Tijdens sociale activiteiten komen mensen in contact met andere personen en kunnen ze gesprekken voeren over politieke thema's (McClurg, 2003). Deze gesprekken fungeren voor individuen als informatiebron voor het verkrijgen van politieke informatie (Huckfeldt & Sprague, 1995; Scheufele, 2002). Door het ontvangen van deze politieke informatie kan iemand meer kennis en inzicht krijgen over politieke vraagstukken (Brady, Verba & Schlozman, 1995; Scheufele, 2000). Naarmate de politieke kennis en inzicht van een persoon toeneemt, neemt eveneens de politieke interesse toe. De reden hiervan is dat mensen met meer politieke kennis ook het

proces rondom politieke besluitvorming beter begrijpen en dat kunnen koppelen aan hun eigen belangen en waarden, wat voor meer politieke interesse zorgt. Als gevolg hiervan vertonen mensen met meer politieke interesse doorgaans een hogere mate van politieke participatie, omdat ze graag meer betrokken willen zijn bij het politieke proces (Brady et al., 1995; Galston, 2001; La Due Lake & Huckfeldt, 1998). Kortom, sociale activiteiten fungeren in dit mechanisme als een informatiebron voor politieke kennis, wat op zijn beurt leidt tot een toename van politieke interesse en vervolgens tot een hogere mate van politieke participatie.

Een tweede mechanisme stelt dat iemand door sociale activiteiten ideologisch overtuigd kan raken van het belang van een politiek doel of overtuiging (McAdam & Paulsen, 1993). Op dezelfde wijze als bij het eerste mechanisme beschreven is, kunnen er tijdens sociale activiteiten gesprekken plaatsvinden over politieke thema's. Deze gesprekken kunnen uitmonden in discussievormen waar personen met elkaar van gedachten wisselen over politiek ideologische standpunten. Politieke discussies kunnen op deze manier de politieke ideologie of politieke overtuiging van een persoon op twee manieren beïnvloeden (Lee, 2005).

Ten eerste kunnen politieke discussies resulteren in het ontwikkelen van meer begrip of tolerantie voor andere groepen of mensen. Bijvoorbeeld omdat er politieke kwesties of standpunten worden verklaard of uitgelegd, die iemand meer inzicht geven over het belang of gelijk van een ander persoon of groep (Verba & Nie, 1972). Op deze manier kunnen sociale activiteiten verschillen of onduidelijkheden tussen individuen of groepen overbruggen, waardoor meer begrip kan ontstaan voor het belang of politieke standpunt van een ander (Verba & Nie, 1972). In dit proces kan iemand zich meer bewust worden van maatschappelijke problemen en onrechtvaardigheden voor bepaalde mensen of groepen. Dit kan het gevoel van empathie of verantwoordelijkheid doen laten groeien om iets aan deze problemen te willen doen in de vorm van politieke participatie (Binder, 2020; Dekker, 2014; Fung, 2003).

Verder kunnen mensen tijdens politieke discussies over politieke waarden een diepere connectie of steun ontwikkelen voor een bepaalde politieke ideologie. Door het delen van deze politieke waarden kan een individu meer overtuigd raken van het belang van een politiek doel, omdat iemand kan worden overtuigd om dezelfde gedachten of standpunten aan te nemen (Huckfeldt & Sprague, 1995; Jasper & Paulsen, 1995). Op deze manier kan iemand een sterkere politieke ideologie ontwikkelen en meer sympathie krijgen voor het belang van een specifieke politieke overtuiging. Naarmate mensen zich sterker identificeren met een politieke ideologie, voelen ze eerder de behoefte om actie te ondernemen om deze waarden te verdedigen (McAdam & Paulsen, 1993). Kortom, door de

ontwikkeling van een politieke ideologie voelen individuen zich meer geroepen om actief bij te dragen aan de verwezenlijking van hun politieke waarden en overtuigingen. Hieruit volgt dat de wens om iets te betekenen voor een politieke ideologie of overtuiging, mensen kan aanzetten tot een hogere mate van politieke participatie (Galston, 2001).

Het derde mechanisme veronderstelt dat sociale activiteiten kunnen leiden tot sociale relaties die vervolgens als hulpmiddel kunnen dienen voor een hogere mate van politieke participatie (Campbell, 2013; Putnam, 1993). Evenals de vorige twee mechanismen gaat dit mechanisme ervan uit dat mensen tijdens sociale activiteiten met andere mensen in contact kunnen komen. Dankzij dit contact kunnen er sociale relaties ontstaan (Coleman, 1990). Sociale relaties kunnen vervolgens op een aantal manieren bijdragen aan een hogere mate van politieke participatie.

Ten eerste kunnen sociale relaties bijdragen aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden (Coleman, 1990). Sociale activiteiten kunnen mensen helpen om sociale relaties op te bouwen met andere personen. Bijvoorbeeld door elkaar te helpen of samen te werken. Dankzij deze activiteiten kunnen mensen nieuwe sociale vaardigheden aanleren of verbeteren (Fung, 2023). Bijvoorbeeld op het gebied van communicatievaardigheden zoals begrijpend lezen en luisteren. Hierdoor is iemand beter in staat om politiek nieuws te duiden en politieke gesprekken te voeren (Binder, 2020). Deze vaardigheden vergroten de mogelijkheden om politiek te participeren (Fung, 2003).

Daarnaast kunnen sociale relaties als hulpmiddel dienen voor mensen die andere burgers willen doen bewegen tot een hogere mate van politieke participatie (Coleman, 1990). Personen die al participeren in de politiek kunnen mensen met wie ze sociale relaties hebben gemakkelijker aansporen of overtuigen tot een hogere mate van politieke participatie. Sociale relaties zijn daarom effectief in het mobiliseren of overtuigen van mensen voor een vorm van politieke participatie (Lim, 2008). Tijdens sociale activiteiten kan een gesprek of vraag voortvloeien of iemand wil meedoen aan een politiek gerelateerde kwestie, zoals actie voeren of een stem uitbrengen. Vanuit een sociale relatie is het dan gemakkelijker om iemand te rekruteren om deel te nemen aan een politiek gerelateerde activiteit, zoals een protestactie of lid worden van een politieke partij (McClurg, 2003). Om gebruik te kunnen maken van deze relaties als hulpbron, moeten individuen tijd en energie investeren in het onderhouden van deze relatie (Bourdieu, 1983). Op basis van de argumentatie uit dit hoofdstuk volgt de eerste hypothese:

Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan hebben zij een hogere mate van politieke participatie (H1).

2.3 Sociaal vertrouwen en politieke participatie

Sociaal vertrouwen gaat uit van eerlijkheid, integriteit en betrouwbaarheid van anderen. Wanneer iemand veel sociaal vertrouwen heeft, betekent dat hij veel vertrouwen heeft dat mensen het goede zullen doen of beslissen (Uslaner, 1998). Sociaal vertrouwen kan worden gemeten aan de hand van de mate waarin mensen elkaar vertrouwen. Iemand kan zowel sociaal vertrouwen hebben in individuele personen als in organisaties of gemeenschappen (Putnam, 1995; Uslaner, 1998). Sociaal vertrouwen kan als onderling vertrouwen ontstaan tussen personen of binnen een eigen groep, maar het kan ook als brug dienen naar andere groepen (Putnam, 1995).

Het verband tussen sociale activiteiten en politieke participatie dat in het vorige hoofdstuk is beschreven, kan voor een deel verklaard worden door sociaal vertrouwen. In dit hoofdstuk wordt deze verklaring uiteengezet door eerst het mechanisme van sociale activiteiten naar sociaal vertrouwen uit te leggen en vervolgens wordt het mechanisme van sociaal vertrouwen naar een hogere mate van politieke participatie uitgelegd.

Allereerst kan sociaal vertrouwen ontstaan vanuit sociale activiteiten met anderen (Coleman, 1990). Dit mechanisme is gebaseerd op wederkerigheid (Coleman, 1990). In het vorige hoofdstuk werd besproken dat sociale activiteiten tot sociale relaties kunnen leiden. Vanuit sociale activiteiten en de sociale relaties die daaruit voortvloeien kan het sociaal vertrouwen groeien (Putnam, 1995). Immers is de verwachting binnen een sociale relatie dat de ander een gedeeld belang heeft in het behouden van de relatie. Er ontstaat vertrouwen vanuit de gedachte: als ik nu iets voor jou doe, zal jij iets terug doen voor mij. Hieruit ontstaan bepaalde normen van wederkerigheid, waardoor individuen sociaal vertrouwen ontwikkelen in hun medeburgers (Tocqueville, 1945). Op deze manier kunnen sociale activiteiten bijdragen aan het creëren van sociale normen van wederkerigheid en krijgen mensen meer sociaal vertrouwen (Putnam, 1995).

Vervolgens kan meer sociaal vertrouwen leiden tot een hogere mate van politieke participatie (Putnam, 1995). Dit kan als volgt worden verklaard: als mensen meer vertrouwen hebben in anderen, zijn ze eerder geneigd om als collectief deel te nemen ten behoeve van het groepsbelang (Newton, 1997; Putnam, 1995). Op deze manier kan sociaal vertrouwen zorgen voor een toenemende bereidheid om samen te werken voor een collectief belang (Ostrom, Walker & Gardner, 1992). Hieruit volgt dat het gevoel van gemeenschap kan stijgen en het wederzijds vertrouwen tussen individuen binnen sociale organisaties toeneemt (Tocqueville, 1945). Het vertrouwen dat mensen binnen deze sociale organisaties in elkaar hebben, groeit vervolgens door naar het bredere politieke domein. In dit proces groeit het geloof van burgers dat hun acties een verschil kunnen maken voor een politiek doel. Dit kan worden verklaard omdat ze zien wat de waarde is van participatie als burgers samenwerken

(Tocqueville, 1945). Hierdoor kunnen burgers een groter gevoel van verantwoordelijkheid richting de maatschappij ontwikkelen voor publieke aangelegenheden. Dat kan bijdragen aan het plichtsgevoel of de behoefte om iets te betekenen voor de gemeenschap in de vorm van politieke participatie (McAdam & Paulsen, 1993; Verba & Nie, 1972). Mensen zijn bijvoorbeeld eerder bereid om deel te nemen aan verkiezingen, lid te worden van politieke partijen of petitie te ondertekenen (Miller, Gillen, Schenker & Radlove, 1974). Naar aanleiding van de hierboven beschreven mechanismen volgt de tweede hypothese van dit onderzoek:

Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan wordt de hogere mate van politieke participatie gedeeltelijk verklaard door sociaal vertrouwen (H2).

2.4 Controlevariabelen: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht

Individueen met een hoog opleidingsniveau vertonen vaak een hogere mate van politieke participatie ten opzichte van mensen met een lager opleidingsniveau (Brady et al., 1995; Persson, 2015; Putnam, 1995). Er zijn een aantal oorzaken die dit verschil kunnen verklaren.

Allereerst kan iemand met een hoger opleidingsniveau meer sociale en cognitieve vaardigheden hebben ontwikkeld. Dit kan uiteindelijk tot meer politieke participatie leiden, omdat deze vaardigheden kunnen helpen bij begrijpend lezen en schrijven, politiek nieuws volgen of politieke discussies voeren. Een hoger opleidingsniveau kan zorgen voor een hogere toename in deze vaardigheden, ten opzichte van mensen met een lager opleidingsniveau (Brady et al., 1995).

Daarnaast heeft iemand met een hoger opleidingsniveau tijdens zijn schoolperiode meer lessen gehad over politiek gerelateerde thema's ten opzichte van mensen met een lager opleidingsniveau. Hierdoor zal de politieke kennis vermoedelijk hoger zijn bij iemand met een hoger opleidingsniveau (Brady et al., 1995). Meer politieke kennis leidt vervolgens tot meer politieke participatie (Brady et al., 1995). Hierdoor heeft iemand met een hoger opleidingsniveau meer kans op meer politieke participatie. Dit mechanisme waar politieke kennis tot meer politieke participatie leidt, is eerder besproken in het hoofdstuk sociale activiteiten en politieke participatie.

De leeftijd van een persoon kan ook van invloed zijn op de mate van politieke participatie. Er zijn verschillende redenen waarom iemand zijn of haar leeftijd tot verschillen in politieke participatie kan leiden.

Ten eerste zijn oudere mensen meer vertegenwoordigd bij traditionele vormen van politieke participatie ten opzichte van jongere mensen, zoals een stem uitbrengen bij

verkiezingen of lidmaatschap bij een politieke partij (Burge & Bramlett, 2021). Dit kan verklaard worden doordat mensen van middelbare leeftijd of gepensioneerden gemiddeld meer tijd hebben voor politieke participatie ten opzichte van jongere mensen. Ook kunnen oudere mensen meer kennis of ervaring over de politiek hebben opgedaan, waardoor een ouder persoon meer politieke participatie vertoont ten opzichte van een jonger iemand (MacNeela, 2008).

Ten tweede zijn jongere mensen daarentegen meer actief bij moderne vormen van politieke participatie zoals protesten of andere actievormen ten opzichte van oudere mensen (Grasso, 2016). Jongeren hebben een vernieuwde kijk op wat de politiek betekent of zou moeten doen. Het lijkt erop dat de huidige traditionele politieke systemen en de gevestigde politieke partijen er niet in slagen om jongeren in hoge mate te betrekken bij traditionele politieke activiteiten (Henn & Foard, 2014).

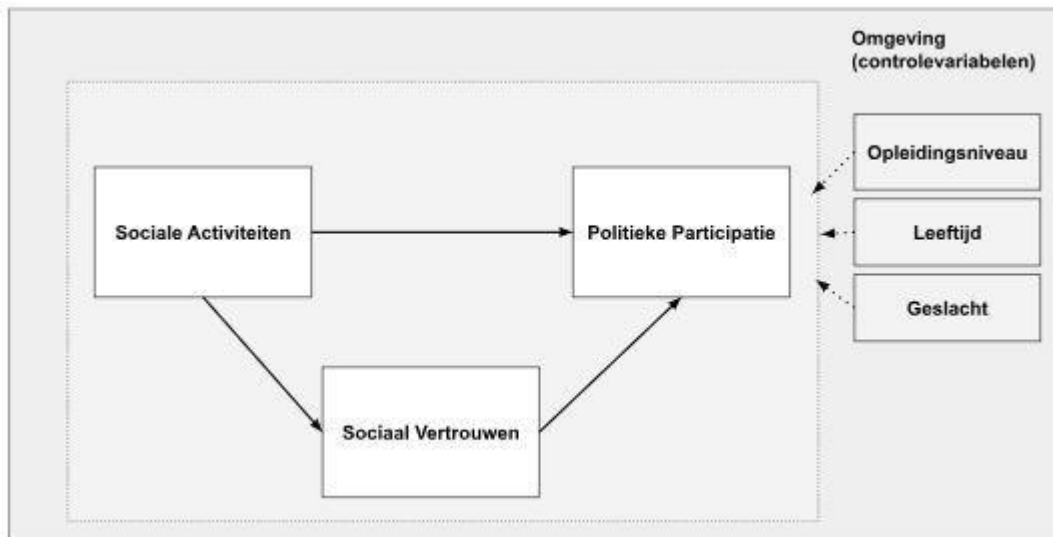
Over het algemeen geldt dat mannen een hogere mate van politieke participatie laten zien ten opzichte van vrouwen (Beauvais, 2020). Hiervoor worden twee verklaringen genoemd.

Ten eerste doen vrouwen minder vaak mee aan politieke discussies ten opzichte van mannen. De reden hiervoor is dat mannen vaak een agressieve toon aanslaan tijdens politieke discussies. Deze fellere manier van discussie voeren zorgt ervoor dat sommige vrouwen zich liever niet in politieke discussies met mannen bevinden (Dalton, 2008). Dit kan ervoor zorgen dat vrouwen minder vaak meedoen aan politieke discussies of gesprekken en daardoor minder betrokken raken bij de politiek. Dit kan leiden tot minder politieke participatie bij vrouwen (Mendelberg, Karpowitz & Oliphant, 2014).

Ook stellen vrouwen in vergelijking met mannen hogere kwaliteitseisen aan zichzelf voordat zij politiek participeren. Hiermee wordt bedoeld dat vrouwen een hogere mate van politieke kennis van zichzelf verwachten om mee te doen aan politiek gerelateerde activiteiten ten opzichte van mannen met een gelijke mate van politieke kennis (Fox & Lawless, 2011). Wanneer vrouwen een hogere standaard of drempel voor zichzelf creëren met betrekking tot politieke participatie, kan dit leiden tot minder politieke participatie bij vrouwen ten opzichte van mannen. Dit verschil is te verklaren, omdat een man met evenveel of soms minder politieke kennis wel bereid is om politiek te participeren (Ondercin & Jones-White, 2011).

2.5 Conceptueel model

In het onderstaande figuur 1 worden de concepten van het onderzoeksmodel schematisch weergegeven.

Figuur 1: Conceptueel onderzoeksmodel

3. Methoden

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de data is verzameld en hoe het onderzoek is uitgevoerd. Verder wordt uitgelegd hoe alle variabelen zijn geoperationaliseerd en hoe de analyse is opgezet.

3.1 Deelnemers en onderzoeksdesign

Dit onderzoek maakte gebruik van de data van het LISS panel (Longitudinale Internet Studies voor de Sociale Wetenschappen) beheerd door Centerdata aan de Tilburg Universiteit in Nederland. Het LISS panel bestaat sinds 2007 en is een onderdeel van het Measurement and Experimentation Social Sciences (MESS) programma. Het LISS panel is opgericht met als doel om verschillende academische wetenschappen samen te voegen en verbeterde onderzoeksmethoden te ontwikkelen. Elke onderzoeker of beleidsmaker kan middels betaling gebruik maken van de gegevens van bestaande representatieve datasets om goede wetenschappelijke onderzoeken of speciale experimenten uit te kunnen voeren. Alle gegevens van het LISS panel vanaf oktober 2007 zijn op te vragen via het LISS archief.

Het LISS panel vertegenwoordigt een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking. Deelnemers vullen iedere maand vragenlijsten in via internet. Het panel is geselecteerd via huishoudens die zijn getrokken uit het bevolkingsregister van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS). Het LISS Panel telt ongeveer 5.000 huishoudens, wat neerkomt op 7.500 panelleden. Zelfaanmelding voor het LISS panel is niet mogelijk, om

de representativiteit van het panel te waarborgen. De aselect geselecteerde huishoudens zijn ouder dan 16 jaar en permanent woonachtig in Nederland. Indien nodig zijn huishoudens voorzien van een computer met internetverbinding om deelname aan het onderzoek mogelijk te maken. Er is een willekeurige groep van 10% uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA) geselecteerd, waar vervolgens 10.150 huishoudens uit zijn getrokken als potentiële deelnemers voor het LISS panel. Ten behoeve van de representativiteit hebben in 2009, 2013 en 2016 herselecties plaatsgevonden op basis van etniciteit, leeftijd en het type huishouden (Scherpenzeel, 2009).

De willekeurig geselecteerde huishoudens werden per post, telefonisch of face-to-face benaderd om mee te doen aan het LISS panel. De huishoudens zijn eerst geïnformeerd per brief met uitleg over hun selectie voor het LISS panel. Vervolgens is 57% telefonisch en 43% face-to-face benaderd om deel te nemen aan het LISS panel.

Indien mogelijk is per huishouden één willekeurig persoon van 38 jaar of ouder benaderd. Wanneer alle leden van het huishouden onder de 38 waren, werd één willekeurig persoon van 18 jaar of ouder benaderd. Wanneer de contactpersoon deelname weigerde is vervolgens in drie stappen geprobeerd om een nieuwe afspraak te maken of het verzoek of wellicht iemand anders van het huishouden wilde deelnemen. Indien de contactpersoon had aangegeven wel mee te willen doen, maar niet binnen twee weken had gereageerd, is er meerdere malen een herinnering gestuurd (Scherpenzeel, 2009). Van de 9.844 benaderde huishoudens is met 75% een interview gehouden, waar vervolgens 48% van de huishoudens geregistreerd werden als LISS panellid. Er zijn 5.176 geregistreeerde panelliden, waarvan 82% actief deelnemen en 73% maandelijks vragenlijsten invullen (Scherpenzeel, 2009).

Panelliden werden maandelijks gevraagd om meerdere online vragenlijsten in te vullen die ongeveer 15 tot 30 minuten in beslag nemen. Dit konden de panelliden op een zelfgekozen moment doen. De vergoeding per ingevulde vragenlijst is 15 euro per uur, gebaseerd op de gemiddelde tijdsduur voor het invullen van een vragenlijst. Een lid van het huishouden verstrekt met enige regelmaat achtergrondinformatie en persoonlijke gegevens van het huishouden.

Jaarlijks zijn er acht longitudinale kernvragenlijsten afgenomen bij het LISS panel met elk een eigen thema. Voor dit onderzoek werd gebruikgemaakt van vier longitudinale codeboeken die verzameld zijn via online vragenlijsten en face-to-face interviews in 2021 en 2022 (wave 14). De inhoud van deze vier codeboeken betreft: 'persoonlijke eigenschappen' (cp22n), 'politiek en waarden' (cv22n), 'sociale integratie en vrije tijd (cs21n)' en 'achtergrondvariabelen'. Hieronder volgt een specificatie per codeboek:

Voor codeboek 'persoonlijke eigenschappen' waren 7.136 huishoudens

geselecteerd. Met 5.788 respondenten was er een respons van 81,1%. Deze vragenlijsten werden in mei 2022 afgenomen en in juni 2022 herhaald voor de non-respons. Tijdens het afnemen van deze vragenlijsten gaf 5,7% aan de vragen lastig te vinden en 0,7% begreep niet alle vragen goed.

Het codeboek 'politiek en waarden' bestond uit drie delen. Het eerste deel is afgenomen in december 2021 en januari 2022 herhaald voor de non-respons. Onder 6.131 geselecteerde huishoudens deden 5.336 respondenten mee, hieruit volgde een respons van 86,7%. Voor het eerste deel van dit codeboek gaf 3,7% aan de vragen lastig te vinden en 0,6% begreep niet alle vragen goed. Het tweede deel is afgenomen in januari 2022 en februari 2022 herhaald voor de non-respons. Voor het afnemen van de vragenlijsten werden 6.107 huishoudens benaderd en met 5.286 respondenten was er een respons van 86,3%. Voor het tweede deel van dit codeboek gaf 4,3% aan de vragen lastig te vinden en 0,6% begreep niet alle vragen goed. Deel drie is afgenomen in februari 2022 en maart 2022 herhaald voor de non-respons. Voor het onderzoek werden 6.069 huishoudens benaderd en het aantal respondenten van 5.259 bedroeg 86,3%. Voor het derde deel van dit codeboek gaf 1,7% aan de vragen lastig te vinden en 0,4% begreep niet alle vragen goed.

Het codeboek 'sociale integratie en vrije tijd' is gedeeld met 6.299 huishoudens. Met 5.006 respondenten was de respons 79,5%. Deze vragenlijsten zijn in oktober 2021 afgenomen, en in november 2021 herhaald voor non-respons. Voor deze vragenlijsten gaf 2,7% aan de vragen lastig te vinden en 0,9% begreep niet alle vragen goed.

Voor het achtergrondvariabelen codeboek werd de editie van december 2022 gebruikt. Deze editie bestond uit 11.188 respondenten die de achtergrondvariabelen hadden ingevuld. Dit codeboek telde geen missende waarden gezien iedere respondent van het LISS panel minimaal één keer de achtergrondvariabelen moet hebben ingevuld om geregistreerd te staan als deelnemer van het LISS panel.

Voor dit onderzoek zijn in de dataset alleen respondenten meegenomen die op alle vragen een valide antwoord hebben gegeven. Dit heeft een dataset van 4023 respondenten opgeleverd. De missende waarden voor de vragen van de variabelen politieke participatie, sociale activiteiten en sociaal vertrouwen waren respectievelijk 6.380, 6.530 en 6.573. Dit hoge aantal missende waarden kan verklaard worden, omdat veel respondenten die wel achtergrondvariabelen hadden doorgegeven, niet hebben deelgenomen aan één van de andere drie vragenlijsten. Deze non-respons kon onder andere verklaard worden omdat personen niet in de gelegenheid waren om de vragenlijst in te vullen of omdat een persoon weigerde om deel te nemen aan de vragenlijst (Scherpenzeel, 2009).

De online vragenlijsten waren gestructureerd per onderwerp en begonnen met de inleiding: *Deze vragenlijst bestaat uit allerlei uitspraken die in meer of mindere mate op u*

van toepassing kunnen zijn. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Probeer u niet te lang over de vragen na te denken. Het eerste antwoord dat in u op komt is meestal het beste.

Vervolgens werden de respondenten geïntroduceerd aan de thema's: *Deze vragenlijst gaat over hoe u denkt over politiek en over normen en waarden. Deze vragenlijst wordt elk jaar herhaald. U krijgt deze vragenlijst in drie delen. U bent nu begonnen aan het eerste deel. Het tweede deel krijgt u volgende maand (januari). Het derde deel krijgt u in februari. Elk jaar wordt een aantal vragenlijsten opnieuw aan u voorgelegd. Met uw antwoorden kunnen we dan door de jaren heen veranderingen meten. Met deze vragenlijst over politiek en waarden kunnen we bijvoorbeeld zien of de Nederlanders anders zijn gaan denken over politiek of over waarden. Evenals:*

Deze vragenlijst bestaat uit allerlei uitspraken die in meer of mindere mate op u van toepassing kunnen zijn. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Probeer u niet te lang over de vragen na te denken. Het eerste antwoord dat in u op komt is meestal het beste.

Ieder onderzoek werd afgesloten met een aantal slotvragen: *Wat vond u van deze vragenlijst: Vond u het moeilijk om de vragen te beantwoorden? Vond u de vragen duidelijk? Heeft de vragenlijst u aan het denken gezet? Vond u het onderwerp interessant? Vond u het plezierig om de vragen in te vullen?*

3.2 Operationalisaties

Onderstaand volgt een systematische beschrijving van alle variabelen uit het onderzoeksmodel. In Bijlage 1 is een uitgebreide toelichting te vinden per variabele.

3.2.1 Politieke Participatie

Politieke participatie is gemeten met de volgende vraag: *'Er zijn verschillende manieren om iets politiek aan de orde te stellen of invloed te hebben op politici of de overheid. Wilt u van de volgende mogelijkheden aangeven of u deze in de afgelopen 5 jaar hebt gebruikt?'*

Respondenten konden voor 7 items antwoorden: (1) een politieke partij of organisatie ingeschakeld; (2) meegedaan aan een door de overheid georganiseerde inspraakbijeenkomst, hoorzitting of discussiebijeenkomst; (3) contact opgenomen met een politicus of ambtenaar; (4) meegedaan aan een actiegroep; (5) meegedaan aan een protestactie, protestmars of demonstratie en (6) via internet, e-mail of sms meegedaan aan een politieke discussie of actie, en (7) ik heb geen invloed uitgeoefend. Iedere item kon beantwoord worden met: Met als antwoordmogelijkheden: nee (0); ja (1) of ik weet het niet (-9). De richting van item (7) ik heb geen invloed uitgeoefend; is omgedraaid, zodat een hogere score ook daadwerkelijk meer politieke participatie betekent.

De zeven vragen hadden samen een Cronbach's alpha score van 0,71. Voor de

variabele politieke participatie is per respondent de gemiddelde score over zeven vragen berekend, waarbij alleen respondenten zijn meegenomen die voor alle zeven vragen een valide antwoord hebben gegeven. Op een schaal van 0 tot 1 betekent een hogere score een hogere mate van politieke participatie. Aangezien er een logistische regressieanalyse is uitgevoerd is politieke participatie gehercodeerd als binaire variabele met 0= geen politieke participatie en 1= wel politieke participatie. De gemeten variabele politieke participatie heeft een goede link met het theoretisch kader. Het gaat over een handeling van een burger, die met deze handeling de intentie heeft om invloed uit te oefenen op een politieke situatie (Brady et al., 1999).

3.2.2 Sociale Activiteiten

Om de variabele sociale activiteiten te meten, is de volgende set van items gebruikt:

'We noemen nu een aantal organisaties waarvan u vrijwillig lid kunt worden. Ook kunt u bijvoorbeeld geld schenken, deelnemen aan een activiteit of vrijwilligerswerk doen.'

Per organisatie waren er vijf mogelijkheden waar de respondent voor ja of nee kan kiezen: Gezien we de mate van sociale activiteiten willen meten, is ervoor gekozen om alleen te richten op de item (3) meegedaan aan activiteit.

Respondenten konden vervolgens kiezen uit: (1) een sportclub; (2) een culturele vereniging of hobbyclub; (3) een vakbond; (4) een bedrijfs-, beroeps-, of agrarische organisatie; (5) een consumentenorganisatie of automobielfclub; (6) een organisatie voor humanitaire hulp of mensenrechten; (7) een organisatie voor migranten; (8) een organisatie voor bescherming van het milieu; vredesorganisatie, of dierenrechtenorganisatie; (9) een religieuze of kerkelijke organisatie; (10) een politieke partij; (11) een wetenschaps-, onderwijs-, leerkrachten- of oudervereniging; (12) een sociëteit; een vereniging voor jongeren, gepensioneerden/ouderen, vrouwen; of genootschappen van vrienden; (13) andere organisaties waarvan u vrijwillig lid kunt worden.

Per (organisatie) item had de respondent de mogelijkheid om te antwoorden met nee (0) of ja (1). Met als toelichting: *'Geeft u voor elk van de onderstaande organisaties aan wat voor u op dit moment, of in de afgelopen 12 maanden, van toepassing is. Kies per organisatie, per activiteit voor: (0) Nee, of (1) Ja. Vraag (10) een politieke partij, is niet meegenomen, omdat het te veel raakvlakken heeft met de afhankelijk variabele politieke participatie.*

De variabele sociale activiteit werd als volgt gehercodeerd: De respondenten konden bij twaalf organisaties voor ja of nee kiezen als groep waar zij sociale activiteiten vertonen. Vervolgens is voor 12 vragen de scores opgeteld, waarbij alleen respondenten zijn meegenomen die alle 12 vragen hadden beantwoord. De vragenset had een goede

onderlinge samenhang met een Cronbach's alpha van 0,70. De variabele sociale activiteiten heeft een goede link met de theorie waar sociale activiteiten werd gedefinieerd als activiteiten waarbij interactie plaatsvindt binnen een sociale context met één of meerdere personen (Putnam, 1995).

3.2.3 Sociaal Vertrouwen

De variabele sociaal vertrouwen is gemeten met de vraag '*Denkt u, in het algemeen, dat de meeste mensen te vertrouwen zijn, of dat je niet voorzichtig genoeg kunt zijn in de omgang met mensen?*'. Hierbij konden de respondenten antwoorden op een 10-puntsschaal waarbij 0= Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn en 10= De meeste mensen zijn te vertrouwen. Hoewel er één vraag is gebruikt om Sociaal Vertrouwen te meten, heeft de variabele vraag een goede match met theorie. Aangezien sociaal vertrouwen gaat uit van eerlijkheid, integriteit en betrouwbaarheid van anderen (Uslaner, 1998).

3.2.4 Controlevariabelen: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht

De variabele opleidingsniveau is gemeten aan de hand van de vraag: *Hoogste behaalde opleiding*. De respondenten werden gevraagd om een keuze te maken uit 9 items: (1) basisschool; (2) vmbo; (3) havo/vwo; (4) mbo; (5) hbo; (6) wo; (7) anders; (8) nog geen opleiding gestart, of (9) nog geen opleiding afgerond. Opleidingsniveau werd als volgt gehercodeerd tot een dummyvariabele met drie dummy's: laag opleidingsniveau, gemiddeld opleidingsniveau en hoog opleidingsniveau. Laag opleidingsniveau werd gecodeerd als (1) basisschool; (2) vmbo; (8) nog geen opleiding gestart; (9) nog geen opleiding afgerond =1 en de overige items =0. Gemiddeld opleidingsniveau werd gecodeerd als (3) havo/vwo; (4) mbo =1 en de overige items =0. Hoog opleidingsniveau werd gecodeerd als (5) hbo; (6) wo =1 en de overige items =0. De score (7) anders werd als missende waarde gecodeerd.

De controlevariabele leeftijd is weergegeven in het aantal jaren. Na het filteren van respondenten met een valide score op alle variabelen van het onderzoeksmodel: was de gemiddelde leeftijd van de dataset 56,25 jaar, de minimale leeftijd 17 en de maximale leeftijd 96.

De variabele geslacht was gemeten met als antwoordmogelijkheden: (1) man en (2) vrouw. Sinds 2022 is (3) anders, als extra antwoordoptie toegevoegd, evenals een extra vraag over de gender van de respondent. In de dataset bevinden zich echter geen respondenten met het antwoord (3) anders. Geslacht is gehercodeerd tot een dummy variabele waarbij 0= vrouw en 1= man

3.3 Analyse-opzet

De data werd onderzocht met een univariate analyse, een bivariate analyse en een multivariate regressieanalyse. De univariate analyse gaf met beschrijvende statistiek inzicht over de variabelen. De bivariate analyse toonde de onderlinge correlaties tussen de variabelen.

Voorafgaand aan de multivariate regressieanalyse vond er een modevaluatie plaats. Er vond een assumptietoets plaats om te controleren of de assumpties voor een lineaire regressieanalyse waren geschonden. Eveneens is er gekeken naar eventuele uitbijters die de uitkomsten kunnen vertekenen met behulp van gestandaardiseerde residuen, leverage en DFBETA waarden. Met het oog op multicollineariteit is er gekeken naar de Variance Inflation Factor (VIF) waarden om iets te kunnen zeggen over de onderlinge samenhang van de variabelen.

Om de hypothesen van dit onderzoek te toetsen is een multi-pele regressieanalyse met vijf modellen uitgevoerd. Er werden twee hiërarchische lineaire regressiemodellen en drie hiërarchische logistische regressiemodellen geanalyseerd. Voor alle multi-pele regressieanalyses is dezelfde dataset gebruikt, waarvoor alleen respondenten zijn meegenomen die op vragen en variabelen een valide antwoord hebben gegeven.

Hypothese 1 *'Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan hebben zij een hogere mate van politieke participatie'* werd getoetst aan de hand van de logistische regressiemodellen 1a en 2a.

Hypothese 2 *'Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan wordt de hogere mate van politieke participatie gedeeltelijk verklaard door sociaal vertrouwen'* werd getoetst aan de hand van de lineaire regressiemodellen 1b en 2b en het logistische regressiemodel 3a.

Voor de logistische regressieanalyse werd gekeken naar de kans op politieke participatie, waarbij geldt dat 0=geen politieke participatie en 1=wel politiek participatie. Model 1a bestond uit de afhankelijke variabele politieke participatie en de controlevariabelen: leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Opleidingsniveau is een dummyvariabele, waarbij de dummy's hoog opleidingsniveau laag en opleidingsniveau gemiddeld zijn opgenomen in het model en gelden als referentie ten opzichte van laag opleidingsniveau. In Model 2a werd de onafhankelijke variabele sociale activiteiten toegevoegd, zodat het mogelijke hoofdverband (H1) kon worden onderzocht. Tot slot werd in Model 3a de mogelijke mediator sociaal vertrouwen in het model opgenomen om iets te kunnen zeggen over de invloed van sociaal vertrouwen op politieke participatie. Model 3a dient ter ondersteuning van het toetsen van de tweede hypothese (H2). Er werd gekeken sociaal vertrouwen een significante invloed heeft op politieke

participatie.

Voor de lineaire regressieanalyse werd er gekeken naar sociaal vertrouwen als afhankelijke variabele. Model 1b bestond uit de afhankelijke variabele sociaal vertrouwen en de controlevariabelen: leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Opleidingsniveau is een dummyvariabele, waarbij de dummy's hoog opleidingsniveau laag en opleidingsniveau gemiddeld zijn opgenomen in het model en gelden als referentie ten opzichte van laag opleidingsniveau. In Model 2b werd de onafhankelijke variabele sociale activiteiten toegevoegd. Met behulp van model 2b werd onderzocht of er een significante invloed van sociale activiteiten op sociaal vertrouwen is. Dit werd onderzocht ter ondersteuning van de tweede hypothese (H2).

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Bijlage 2 bevat een toelichting op de analyses. Bijlage 3 gaat dieper in op de assumptietoetsing, mogelijke uitbijters en multicollineariteit.

4.1 Beschrijvende statistieken

4.1.1 Univariate analyse

In tabel 1 worden de beschrijvende statistieken van alle variabelen uit het onderzoeksmodel weergegeven. De dataset van dit onderzoek bestaat uit 4023 respondenten die op alle variabelen een geldige score hebben. Politieke participatie staat bovenaan beschreven als variabele met een schaal van 0-1. Hieruit kan goed worden opgemerkt dat de variabele enorm scheef verdeeld is. Dit betekent dat er weinig respondenten zijn met een hoge mate van politieke participatie. Om de eerste hypothese te kunnen toetsen is politieke participatie daarom gecodeerd als de kans op wel of geen politieke participatie. Een beschrijving van de binaire afhankelijke variabele politieke participatie laat zien dat 27,7% in een bepaalde mate politieke participatie vertonen (één of meer) en 72,3% geen politieke participatie vertoont. Ongeveer driekwart van de respondenten vertoont dus geen enkele mate van politieke participatie. Op een schaal van 0-12 scoren respondenten gemiddeld 0,47 op sociale activiteiten. Dit betekent dat de meeste respondenten weinig verschillende sociale activiteiten hebben. Met een gemiddelde score van 6,01 (SD=2,28) lijkt het sociaal vertrouwen van de respondenten op een schaal van 0-10 redelijk hoog te scoren. Van de respondenten uit deze dataset heeft 41% een hoog opleidingsniveau, 35% een gemiddeld opleidingsniveau en 24% heeft een laag opleidingsniveau. De gemiddelde leeftijd is 56,25 jaar (SD=17,92) en lijkt iets aan de hoge kant vergeleken met de gemiddelde leeftijd in Nederland van 42,2 jaar (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023). De dataset van 4023

respondenten bestaat uit 52,3% vrouwen en 47,7% mannen. Er zijn dus iets meer vrouwelijke respondenten (2.106) dan mannelijke respondenten (1.917).

Tabel 1: Beschrijvende statistieken van de variabelen uit het onderzoeksmodel (N=4023) ^a

Variabele	Gemiddelde (Standaarddeviatie) ^a	Minimum	Maximum	N totaal
Politieke participatie (gemiddelde score van 7 vragen; schaal 0-1)	0,06 (0,14)	0,00	0,86	4023
Politieke participatie (geen pp=0; wel pp=1)	72,3% geen pol. par. 27,7% wel pol. par.	0	1	4023
Sociale activiteiten (schaal 0-12)	0,47 (1,11)	0,00	12,00	4023
Sociaal vertrouwen (schaal 0-10)	6,01 (2,28)	0,00	10	4023
Laag opleidingsniveau	0,24 (0,43)	0,00	1,00	4023
Gemiddeld opleidingsniveau	0,35 (0,48)	0,00	1,00	4023
Hoog Opleidingsniveau	0,41 (0,49)	0,00	1,00	4023
Leeftijd	56,25 (17,92)	17	96	4023
Geslacht (vrouw=0; man=1)	52,3% vrouw 47,7% man	0	1	4023

^a Bij nominale variabelen is de frequentieverdeling vermeld in percentages.

4.1.2 Bivariate analyse

In de bivariate analyse wordt getracht om de samenhang tussen de variabelen van het onderzoeksmodel inzichtelijk te krijgen. In tabel 2 worden de Spearman correlaties tussen alle variabelen van het onderzoek weergegeven. Voor de correlaties met politieke participatie en sociale activiteiten wordt gebruikgemaakt van Spearman rangcorrelatiecoëfficiënten, omdat de kernvariabelen politieke participatie en sociale activiteiten scheef verdeeld zijn. Voor de continue variabelen sociaal vertrouwen en leeftijd worden Pearson correlaties weergegeven en voor de categorische variabelen opleidingsniveau en geslacht wordt de Cramer's V correlatie gebruikt.

Uit tabel 2 komt naar voren dat de meeste correlatiecoëfficiënten een zwakke sterkte

hebben, waarvan vrijwel alle correlatiecoëfficiënten significant zijn. De initiële aandacht wordt gericht op de onderlinge correlatie van het mogelijke hoofdverband tussen sociale activiteiten en politieke participatie. De onafhankelijke variabele sociale activiteiten en de afhankelijke variabele politieke participatie hebben een zwak tot matige positieve onderlinge correlatie ($r=0,20;p<0,01$). Dit betekent dat er een significant positief verband is tussen sociale activiteiten en politieke participatie. Hoewel de onderlinge correlatie niet heel groot is, lijkt er wel enige ondersteuning te zijn dat mensen met een hogere mate van sociale activiteiten een hogere mate van politieke participatie hebben (H1).

De positieve correlatie tussen de variabelen geslacht en politieke participatie duidt erop dat mannen meer samenhang met politieke participatie hebben ten opzichte van vrouwen ($r=0,09;p<0,01$). Er is geen significant verband tussen politieke participatie en leeftijd. Leeftijd lijkt dus geen invloed te hebben op iemand zijn mate van politieke participatie. Mensen met een hoog opleidingsniveau hebben een positieve correlatie met politieke participatie ($r=0,17;p<0,01$), terwijl mensen met een laag opleidingsniveau negatieve correleren met politieke participatie ($r=-0,14;p<0,01$). Hieruit blijkt dat mensen met een hoog opleidingsniveau een hogere mate van politieke participatie hebben ten opzichte van mensen met een lager opleidingsniveau.

Mensen met een hoger opleidingsniveau lijken ook een hogere mate van sociale activiteiten te hebben ten opzichte van mensen met een lager opleidingsniveau. Aangezien hoog opleidingsniveau positief correleert met sociale activiteiten ($r=0,09;p<0,01$) en laag opleidingsniveau negatief correleren met sociale activiteiten ($r=-0,10;p<0,01$).

Dit fenomeen treedt wederom op bij sociaal vertrouwen, waar mensen met een hoger opleidingsniveau meer sociaal vertrouwen hebben dan mensen met een lager opleidingsniveau. Sociaal vertrouwen en hoog opleidingsniveau hebben een significante positieve correlatie ($r=0,21;p<0,01$), terwijl sociaal vertrouwen negatief correleert met laag opleidingsniveau ($r=-0,15;p<0,01$).

De onafhankelijke variabele sociale activiteiten en de mogelijke mediator variabele sociaal vertrouwen hebben een positieve correlatie ($r=0,10;p<0,01$). Deze positieve correlatie is weliswaar significant, maar het heeft een zwakke sterkte. De correlatie tussen sociaal vertrouwen en de afhankelijke variabele politieke participatie is ook significant positief, maar heeft een nog lagere sterkte ($r=0,07;p<0,01$). Hiermee lijkt het verwachte effect van de tweede hypothese van sociaal vertrouwen ten opzichte van sociale activiteiten en politieke participatie niet enorm sterk (H2).

Tabel 2: Correlaties van alle variabelen uit het onderzoeksmodel (N=4023)^a

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Politieke participatie	-							
2. Sociaal vertrouwen	0,07 ^{a**}	-						
3. Sociale activiteiten	0,20 ^{a**}	0,10 ^{a**}	-					
4. Geslacht (0=vrouw;1=man)	0,09 ^{a**}	0,08 ^b	0,01 ^a	-				
5. Leeftijd	-0,01 ^a	0,11 ^{b**}	-0,05 ^{a**}	0,07 ^{b**}	-			
6. Laag opleidingsniveau	-0,14 ^{a**}	-0,15 ^{b**}	-0,10 ^{a**}	-0,06 ^{c**}	0,17 ^{b**}	-		
7. Gemiddeld opleidingsniveau	-0,05 ^{a**}	-0,08 ^b	-0,01 ^{a**}	0,01 ^c	-0,08 ^{b**}	-0,41 ^{c**}	-	
8. Hoog opleidingsniveau	0,17 ^{a**}	0,20 ^{b**}	0,09 ^{a**}	0,04 ^{c**}	-0,07 ^{b**}	-0,47 ^{c**}	-0,61 ^{c**}	-

^aSpearman correlatie ^b Pearson correlatie ^c Cramer's V

* significant bij $p < 0,05$, ** significant bij $p < 0,01$; tweezijdige toets

4.2 Modevaluatie

4.2.1 Assumptietoesting

Er wordt een logistische regressieanalyse uitgevoerd voor de afhankelijke variabele politieke participatie, aangezien de assumpties voor een lineaire regressieanalyse waren geschonden. Voor de logistische regressieanalyse is er rekening gehouden met de assumptie van onafhankelijkheid, multicollineariteit en de grootte van de dataset. Voor de afhankelijke variabele sociaal vertrouwen is wel een lineaire regressieanalyse uitgevoerd, omdat er in voldoende mate aan de vier assumpties van onafhankelijkheid, lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit werd voldaan. In bijlage 3 wordt de assumptietoetsing uitgebreid toegelicht.

4.2.2 Modelfit

Voor dit onderzoek worden vijf modellen geanalyseerd. Er worden drie logistische regressiemodellen (model 1a, 2a en 3a) geschat met politieke participatie als afhankelijke variabele en twee lineaire regressiemodellen (model 1b en 2b) met sociaal vertrouwen als afhankelijke variabele. Alle modellen worden geëvalueerd aan de hand van de fit van het model. Om de modelfit te controleren voor de drie logistische modellen wordt er gekeken naar de deviance en Hosmer-Lemeshow test. De deviance vergelijkt de modellen op basis van hoe slecht de fit is. Een lagere deviance waarde betekent een betere fit van het model met de data. De Hosmer-Lemeshow test geeft informatie in hoeverre de voorspelde

waarden overeenkomen met de geobserveerde waarden. Dit betekent hoe hoger het significantieniveau, desto beter het model bij de data past.

Model 1a met de controlevariabelen heeft een deviance waarde van 3777,20 en een Hosmer-Lemeshow chi-kwadraat score van 17,80 (df=8;p=0,02).

Model 2a met de toevoeging van de onafhankelijke variabele sociale activiteiten heeft een deviance waarde van 3647,32. Model 2a heeft een Hosmer-Lemeshow chi-kwadraat score van 13,31 (df=8; p=0,10). Het significantieniveau is toegenomen naar 0,10. Het tweede model is een minder slechte fit, gebaseerd op de deviance en het feit dat het significantieniveau van chi-kwadraat score van de Hosmer-Lemeshow is toegenomen. Dit wijst erop dat het model 2a een betere fit met de data heeft dan model 1a.

Model 3a met de toevoeging van de mogelijk verklarende variabele sociaal vertrouwen heeft een deviance van 3645,74 en een Hosmer-Lemeshow chi-kwadraat score van 12,67 (df=8;p=0,12). De deviance laat een marginale verlaging zien ten opzichte van model 2a. Het significantieniveau is iets gestegen van p=0,12 ten opzichte van 0,10. Op basis van de deviance en Hosmer-Lemeshow heeft model 3a een iets betere fit met de data van model 2a, maar dit verschil is marginaal.

Model 1b met de controlevariabelen verklaart 6% van de variantie ($R^2=0,06$) van het sociaal vertrouwen van de respondenten. Model 1b heeft een significante F-Change ten opzichte van het lege model (F-Change=67,36;p<0,001).

Model 2b waar de controlevariabelen plus de onafhankelijke variabele sociale activiteiten zijn opgenomen verklaart wederom 6% van de variantie ($R^2=0,06$) van het sociaal vertrouwen van de respondenten. Model 2b heeft een significante F-Change ten opzichte van model 1b (F-Change=11,09;p<0,001), maar de verandering in R^2 is zo goed als minimaal. Hoewel de toevoeging van sociale activiteiten een significante F-Change stijging laat zien, is de invloed van sociale activiteiten op sociaal vertrouwen marginaal. Beide lineaire regressiemodellen zijn significant, maar model 1b met de controlevariabelen heeft een betere fit met de data ten opzichte van model 2b .

4.2.3 Uitbijters

Om te controleren of er opvallende scores de analyse beïnvloeden wordt er een uitbijter detectie uitgevoerd. Om een indicatie te krijgen van mogelijke uitbijters wordt er gekeken naar de gestandaardiseerde residuen, leverage en DFBETA maten. Hieruit volgden 77 cases als mogelijke uitbijter. Er is gekozen om de logistische regressieanalyse opnieuw uit te voeren zonder deze mogelijke uitbijters. Echter geeft deze analyse vrijwel dezelfde resultaten en blijven de conclusies aangaande de getoetste hypothesen gelijk. Tevens zijn de mogelijke uitbijters afzonderlijk geanalyseerd. Voor deze 77 cases zijn geen

opvallendheden of onjuistheden geconstateerd die zouden rechtvaardigen om deze cases uit de dataset te verwijderen. In bijlage 3 weergeeft een uitgebreide analyse van de uitbijter detectie.

4.2.4 Multicollineariteit

Om de samenhang tussen de voorspellende variabelen te controleren wordt de VIF waarde gecontroleerd. Waarbij er wordt uitgegaan van de vuistregel dat er bij een VIF waarde van hoger dan 4 duidt op multicollineariteit. Op basis van de resultaten uit de regressieanalyse kan worden gesteld dat er geen sprake is van multicollineariteit tussen de variabelen. De VIF waarden van alle variabelen in de onderzoeksmodellen blijven namelijk onder de 2.

4.3 Hypothesetoetsing

De resultaten van dit onderzoek worden per hypothese besproken. In bijlage 2 worden alle analyses en hypothesetoetsing uitgebreid toegelicht.

4.3.1 Hypothese 1

De eerste hypothese wordt geanalyseerd met behulp van logistische regressiemodellen 1a en 2a. Voor deze logistische regressieanalyse wordt gekeken naar de kans op politieke participatie, waarbij geldt dat 0=geen politieke participatie en 1=wel politiek participatie. Hypothese 1 luidt: *'Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan hebben zij een hogere mate van politieke participatie'*.

Om de invloed van de variabelen in het model qua sterkte te interpreteren kijken we naar de odds-ratio's en gaan we uit van de algemene vuistregel: wanneer de odds-ratio gelijk is aan 1, heeft de verklarende variabele geen invloed op de kans op politieke participatie. Bij een odd-ratio groter dan 1 zorgt de variabele voor een toenemende kans op politieke participatie en bij een odds-ratio kleiner dan 1 zorgt de variabele voor een verminderende kans op politieke participatie. In tabel 3 worden de resultaten van de logistische regressieanalyse weergegeven.

Model 1a bestaat uit de afhankelijke variabele politieke participatie en de controlevariabelen. Geslacht heeft een positieve hellingscoëfficiënt en een odds-ratio hoger dan 1 ($b=0,38$; $OR=1,46$; $p<0,001$). Dit betekent dat mannen een grotere kans op politieke participatie hebben dan vrouwen. De odds-ratio van leeftijd is precies 1 en heeft dus geen invloed en is ook niet significant ($b=0,00$; $OR=1,00$; $p=0,87$). Hoog opleidingsniveau heeft een hogere positieve hellingscoëfficiënt ($b=1,22$; $OR=3,40$; $p<0,001$) dan gemiddeld opleidingsniveau ($b=0,61$; $OR=1,84$; $p<0,001$). Dit betekent dat mensen met een hoog opleidingsniveau meer kans hebben op politieke participatie ten opzichte van mensen met een lager opleidingsniveau.

Bij model 2a wordt het hoofdeffect getoetst met de toevoeging van onafhankelijke variabele sociale activiteiten. Sociale activiteiten hebben een significante positieve hellingscoëfficiënt ($b=0,38; p<0,001$) met een odds-ratio hoger dan 1 ($OR=1,46$). Model 2a laat zien dat sociale activiteiten de kans op politieke participatie vergroot. In model 2a houden de controlevariabelen nagenoeg dezelfde hellingscoëfficiënten en odds-ratio's. Dit wijst erop dat de invloed van sociale activiteiten voor een unieke kans op politieke participatie zorgt, die niet wordt beïnvloed door de controlevariabelen uit het model.

Tabel 3: Resultaten van logistische regressieanalyse

	Model 1 ^a		Model 2 ^a	
	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio
Intercept	-2,44** (0,18)	0,09	-2,74** (0,19)	0,07
Geslacht (1=man)	0,38** (0,08)	1,46	0,37** (0,08)	1,45
Leeftijd	0,00 (0,00)	1,00	0,00 (0,00)	1,00
Opleidingsniveau gemiddeld	0,61** (0,13)	1,84	0,60** (0,14)	1,82
Opleidingsniveau hoog	1,22** (0,12)	3,40	1,21** (0,43)	3,35
Sociale activiteiten			0,38** (0,04)	1,46
Sociaal vertrouwen				
Deviance		3777,20		3647,32
X ² -toets		154,11**		129,88**
N		4023		4023

* significant bij $p<0,05$; ** significant bij $p<0,01$. ^a afhankelijke variabele is politieke participatie.

Met behulp van het logistische regressiemodel 2a is er een kansmodel uitgerekend voor de kans op politieke participatie. Om de geschatte kans op politieke participatie te berekenen worden er verschillende situaties doorgerekend die per variabele kunnen verschillen.

Aangezien leeftijd geen significante bijdrage levert aan de kans op politieke participatie, wordt er standaard uitgegaan van een persoon van 40 jaar. Er wordt uitgegaan van personen die geen, één of twee sociale activiteiten hebben (in de afgelopen 12 maanden per verschillende organisatie of groep).

Tabel 4: Weergave kansen op politieke participatie

	<i>Geen sociale activiteiten</i>	<i>Één sociale activiteit</i>	<i>Twee sociale activiteiten</i>
<i>Man met een hoog opleidingsniveau</i>	25,4% kans op politieke participatie	33,1% kans op politieke participatie	41,9% kans op politieke participatie
<i>Man met geen hoog opleidingsniveau</i>	9,2% kans op politieke participatie	12,8% kans op politieke participatie	17,7% kans op politieke participatie
<i>Vrouw met een hoog opleidingsniveau</i>	19% kans op politieke participatie	25,5% kans op politieke participatie	33,3% kans op politieke participatie
<i>Vrouw met geen hoog opleidingsniveau</i>	5,7% kans op politieke participatie	9,3% kans op politieke participatie	12,9% kans op politieke participatie

In tabel 4 valt het verschil in kansen op voor politieke participatie bij wel sociale activiteiten ten opzichte van geen sociale activiteiten. Voor alle scenario's geldt dat de kans op politieke participatie toeneemt wanneer iemand aan meer sociale activiteiten doet. Zo groeit de kans op politieke participatie voor een man met een hoog opleidingsniveau van 25,4% naar 33,1% bij één sociale activiteit en dit stijgt naar 41,9% bij twee sociale activiteiten. Voor een vrouw met een hoog opleidingsniveau is de kans op politieke participatie bij geen sociale activiteiten 19% en dit kan stijgen tot 33,3% bij twee sociale activiteiten. Wanneer iemand niet aan sociale activiteiten doet is de kans op politieke participatie het hoogst bij mannen met een hoger opleidingsniveau (25,4%) en het laagst bij vrouwen met geen hoog opleidingsniveau (5,7%).

Op basis van de eerste hypothesetoetsing kan worden gesteld dat er een positief significant verband is tussen sociale activiteiten en politieke participatie. Dit ondersteunt hypothese 1: mensen met een hogere mate van sociale activiteiten hebben meer kans op een hogere mate van politieke participatie.

4.3.2 Hypothese 2

Hypothese 2 luidt: '*Als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan wordt de hogere mate van politieke participatie gedeeltelijk verklaard door sociaal vertrouwen*'.

Om de tweede hypothese te toetsen, worden modellen 1b, 2b en 3a geanalyseerd. Tijdens deze analyse worden er verschillende stappen uitgevoerd om te onderzoeken of sociaal vertrouwen een mediërend effect heeft op het verband tussen sociale activiteiten en

politieke participatie. Model 1b en 2b toetsen met een lineaire regressieanalyse of er een direct effect bestaat tussen sociale activiteiten en sociaal vertrouwen. Model 3a is getoetst middels een logistische regressieanalyse en geeft inzicht in het totale effect op politieke participatie en het directe effect van sociaal vertrouwen op politieke participatie. Om de tweede hypothese van dit onderzoek te kunnen ondersteunen dient er in model 2b dus een significant effect van sociale activiteiten op sociaal vertrouwen te zijn en in model 3a een significant effect van sociaal vertrouwen op politieke participatie.

In tabel 5 blijkt uit model 2b dat sociale activiteiten een positief significant effect hebben op sociaal vertrouwen ($b=1,25; p<0,001$). Echter is dit effect van sociale activiteiten op sociaal vertrouwen zeer marginaal ($\text{Beta}=0,05$). Het toevoegen van sociale activiteiten verandert nauwelijks iets aan het model en hoewel beide modellen significant zijn, verklaren beide modellen erg weinig variantie van sociaal vertrouwen.

Met behulp van een logistische regressie wordt in model 3a zowel naar het totale effect op politieke participatie als het directe effect van sociaal vertrouwen op politieke participatie gekeken. Tabel 5 laat zien dat de odds-ratio van sociaal vertrouwen ongeveer 1 is, dit geeft aan dat er vrijwel geen effect is van sociaal vertrouwen op de kans op politieke participatie. Bovendien is het effect van sociaal vertrouwen niet significant ($\text{OR}=1,03; b=0,03; p=0,21$).

Model 2a in tabel 5 laat zien dat het directe effect van sociale activiteiten op politieke participatie ($b=0,38; \text{OR}=1,46; p<0,001$) nauwelijks verschilt van het effect van sociale activiteiten in model 3a waar met sociaal vertrouwen het totale effect op politieke participatie wordt getoetst ($b=0,37; \text{OR}=1,45; p<0,001$). De toevoeging van sociaal vertrouwen heeft dus geen invloed op het verband tussen sociale activiteiten en politieke participatie. Het directe effect van sociaal vertrouwen op politieke participatie is niet significant en sociale activiteiten hebben een marginale significante invloed op sociaal vertrouwen.

Hieruit volgt dat Hypothese 2 niet wordt ondersteund: *als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, dan wordt de hogere mate van politieke participatie niet verklaard door sociaal vertrouwen.*

Tabel 5: Resultaten van regressieanalyses ^b en logistische regressieanalyse model 3 ^a

	Model 1 ^b		Model 2 ^b		Model 3 ^a	
	<i>b</i> (SE)	VIF	<i>b</i> (SE)	VIF	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio
Intercept	4,37** (0,14)		4,32** (0,14)		-2,85** (0,21)	0,06
Geslacht (1=man)	-0,07 (0,07)	1,01	-0,07 (0,07)	1,01	0,37** (0,08)	1,45
Leeftijd	0,02** (0,00)	1,04	0,02** (0,00)	1,04	0,00 (0,00)	1,00
Opleidingsniveau gemiddeld	0,48** (0,09)	1,64	0,48** (0,09)	1,64	0,59** (0,14)	1,80
Opleidingsniveau hoog	1,28** (0,09)	1,64	1,26** (0,09)	1,65	1,18** (0,13)	3,26
Sociale activiteiten			0,10** (0,03)	1,01	0,37** (0,36)	1,45
Sociaal vertrouwen					0,03 (0,02)	1,03
<i>R</i> ² <i>adjusted</i>	0,06		0,06			
Deviance					3645,74	
<i>X</i> ² -toets						1,59
N		4023		4023		4023

* significant bij $p < 0,05$; ** significant bij $p < 0,01$.

^a afhankelijke variabele is politieke participatie. ^b afhankelijke variabele is sociaal vertrouwen.

5. Conclusie

In dit onderzoek is aandacht besteed aan de probleemstelling: *Waarom zorgt sociale activiteiten voor meer politieke participatie en hoe speelt sociaal vertrouwen hier een rol in?*

Ter ondersteuning van deze probleemstelling zijn er twee hypothesen onderzocht. Hypothese 1 stelde dat als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, zij een hogere mate van politieke participatie hebben. De onderzoeksresultaten hebben ondersteuning aangetoond voor de eerste hypothese. Aangezien mensen die deelnemen aan sociale activiteiten een grotere kans hebben op politieke participatie in vergelijking met mensen die minder sociale activiteiten ondernemen. Deze bevindingen sluiten aan bij het theoretisch kader, waar verschillende mechanismen zijn beschreven waar deelname aan sociale activiteiten voor meer politieke participatie zorgt. Ten eerste kunnen mensen tijdens sociale activiteiten dankzij gesprekken met anderen meer politieke kennis opdoen (Brady et al., 1995; Galston, 2001; La Due Lake & Huckfeldt, 1998). Ook kunnen mensen dankzij sociale activiteiten een sterkere politieke ideologie ontwikkelen (Huckfeldt & Sprague, 1995; Jasper & Paulsen, 1995; Lee, 2005). Bovendien kunnen mensen sociale relaties opdoen (Fung, 2003; Lim, 2008; Putnam, 1993) die als hulpmiddel kunnen dienen tot een hogere mate van politieke participatie. Al deze genoemde factoren kunnen dankzij sociale activiteiten uiteindelijk leiden tot een hogere mate van politieke participatie (Brady et al., 1995; Coleman, 1990; Fung, 2003; McAdam & Paulsen, 1993; Scheufele, 2002).

In de tweede hypothese van dit onderzoek werd verondersteld dat als mensen een hogere mate van sociale activiteiten hebben, de hogere mate van politieke participatie gedeeltelijk wordt verklaard door sociaal vertrouwen. Hoewel meer sociale activiteiten slechts een marginale invloed lijkt te hebben op sociaal vertrouwen, heeft dit onderzoek geen ondersteuning gevonden dat sociaal vertrouwen iets zegt over de mate van politieke participatie. Daarom wordt de tweede hypothese in dit onderzoek verworpen.

Deze verwachting dat sociale activiteiten het sociaal vertrouwen bevorderen en invloed hebben op de mate van politieke participatie werd in eerste instantie enigszins ondersteund in het theoretische kader. Uit het onderzoek van Tocqueville (1945) kwam naar voren dat sociale activiteiten binnen sociale organisaties tot sociaal vertrouwen kunnen leiden dankzij een gevoel van gemeenschap en wederzijdse afhankelijkheid tussen individuen. Het vertrouwen dat mensen binnen deze sociale organisaties in elkaar hadden, sijpelde door naar het bredere politieke domein in de vorm van politieke participatie. Ook Putnam (1995) stelde dat sociaal vertrouwen een belangrijke factor is voor politieke participatie, aangezien mensen met meer sociaal vertrouwen ook meer vertrouwen hebben in gemeenschappen en de samenleving als geheel, waardoor mensen eerder geneigd zijn om politiek te participeren.

Desondanks richten deze onderzoeken zich met name op de democratie in de Verenigde Staten en zijn ze gedateerd. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat sociaal vertrouwen niet zorgt voor meer politieke participatie. Deze gevonden resultaten kunnen verklaard worden met een theoretische onderbouwing die meer gericht is op de West-Europese situatie. In West-Europa lijkt de invloed van sociaal vertrouwen op politieke participatie kleiner in vergelijking met de Verenigde Staten (Norris, 2002). Grootschalig onderzoek in het Verenigd Koninkrijk heeft aangetoond dat verschillende vormen van vertrouwen niet tot meer politieke participatie leiden (Seyd & Whiteley, 2004). Ook in Nederland, waar het sociaal vertrouwen relatief hoog is in vergelijking met de Verenigde Staten, lijkt er geen verband te zijn tussen sociaal vertrouwen en de mate van politieke participatie (Dekker, 2014).

6. Discussie

De kans op politieke participatie is gemeten met behulp van een logistische regressieanalyse. Voor deze analyse is gebruikgemaakt van een geneste dataset met respondenten die per huishouden zijn geselecteerd. Hierdoor zouden huishoudens invloed kunnen hebben op bepaalde uitkomsten. Om geen informatie te verliezen is ervoor gekozen om ook de respondenten uit hetzelfde huishouden mee te nemen in de dataset. Daarom is er enigszins sprake van een schending van de assumptie van onafhankelijkheid, echter is dit mogelijke probleem ondervangen met een grote dataset van 4023 respondenten.

De grote dataset van 4023 respondenten die voor dit onderzoek zijn gebruikt, wordt beschouwd als een sterk aspect van dit onderzoek. De hoge mate van respondenten zorgt voor een goede representatieve steekproef, waardoor de uitkomsten van het onderzoek iets zeggen over de Nederlandse volwassenen als populatie.

Daarnaast is een ander sterk aspect van dit onderzoek dat de onderzoeksresultaten zich baseren op een actuele dataset. De vragenlijsten van het LISS panel zijn verkregen in 2021 en 2022. Daarom kunnen we spreken over een actuele dataset die inzicht biedt over de huidige gang van zaken.

De gebruikte literatuur voor dit onderzoek komt voornamelijk uit de Verenigde Staten. Met behulp van deze literatuur is het theoretisch kader opgezet. Echter is de dataset van dit onderzoek gebaseerd op de Nederlandse populatie (LISS Panel, 2022). Om het theoretisch kader te kunnen weerspiegelen op de Nederlandse populatie, zijn daarom tevens recente onderzoeken en cijfers over politieke participatie in Nederland meegenomen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023; Ridder, 2020; Ridder et al., 2023; Verhoeven, 2009).

Politieke participatie is gemeten aan de hand van een set van zeven vragen die onderling goed bij elkaar passen. De vraag 'heb je een stem uitgebracht bij de laatste

Tweede Kamerverkiezing' is bewust niet meegenomen in het meten van politieke participatie. Deze keuze is gemaakt omdat de vragenset anders niet goed bij elkaar zou passen, wat problemen zou opleveren bij het meten en analyseren van politieke participatie. Bovendien past dit beter bij de theoretische afbakening, waar de variabele politieke participatie is gedefinieerd als een vorm van politieke participatie waar contact met politici of andere burgers plaatsvindt.

De variabele sociale activiteiten is gemeten voor 12 sociale organisaties waar sociale activiteiten plaatsvinden. Deze benadering kijkt naar sociale activiteiten die in sociale organisaties plaatsvinden tussen mensen met verschillende achtergronden. Voor deze variabele valt op dat in dit onderzoek de meeste mensen maximaal één of twee sociale activiteiten hebben. De reden hiervan kan mogelijk verklaard worden door de keuze van de definitie van sociale activiteiten, waarbij informeel contact met vrienden of familie niet is meegenomen. Dit is waarschijnlijk bij veel mensen een belangrijk onderdeel van hun sociale activiteiten. Desondanks is er voor de huidige set van vragen gekozen, omdat het een grote vragenset betreft die goed aansluit bij het theoretische kader en een bijpassende vraag over vriendschappen niet beschikbaar was.

Voor vervolgonderzoek is het advies om een diepgaande benadering te hanteren van de hoofdconcepten sociale activiteiten en politieke participatie. In dit onderzoek wordt sociale activiteiten gemeten als sociale activiteiten die plaatsvinden binnen sociale organisaties, maar er zijn nog andere mogelijke vormen van sociale activiteiten, bijvoorbeeld binnen de informele kringen met vrienden en familie. Hoewel dit onderzoek getracht heeft zowel traditionele als moderne vormen van politieke participatie mee te nemen, is er alleen gekeken naar interactieve handelingen. Voor een samenleving die steeds digitaler wordt, zou het ook interessant kunnen zijn om onderzoek te doen naar nieuwe digitale vormen van politieke participatie. Door meer verdiepend onderzoek te doen naar deze concepten, kan er nauwkeuriger worden gesteld welke sociale activiteiten voor meer politieke participatie kunnen zorgen.

Ook is het interessant om verder onderzoek te doen naar andere tussenliggende factoren die dit verband kunnen beïnvloeden. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat sociaal vertrouwen niet leidt tot meer politieke participatie, maar mogelijk zijn er andere tussenliggende sociale factoren die wel een rol spelen in mate van politieke participatie. In het theoretisch kader is al benoemd dat sociale activiteiten als voedingsbron via andere sociale factoren uiteindelijk tot een hogere mate van politieke participatie kunnen leiden (Bourdieu, 1983). Nieuw onderzoek naar mogelijk tussenliggende sociale factoren kan beleidsmakers meer inzicht geven in de behoeften van burgers met betrekking tot politieke participatie en helpen bij het ontwikkelingsproces van beleidsinterventies naar meer

participatie in de samenleving en politiek.

Een praktische beleidsaanbeveling aan de overheid is om meer te investeren in sociale activiteiten. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat sociale activiteiten de kans op politieke participatie vergroot. Op dit moment is het huidige beleid in Nederland omtrent sociale activiteiten met name gericht op het ondersteunen van mensen of groepen die mogelijke complicaties ondervinden om sociale activiteiten te kunnen uitvoeren. 'Eenzaam.nl' is opgericht als project tegen eenzaamheid, 'onbeperkt meedoen!' dient ter ondersteuning voor mensen met een beperking. Verder krijgen gemeenten subsidie van de overheid voor het bevorderen van maatschappelijke participatie voor burgers die niet in staat zijn om dit zelfstandig te doen (Rijksoverheid, 2023). Echter zou het verstandig zijn om sociale activiteiten ook te stimuleren voor de gehele bevolking. Stimuleren kan financieel door sociale organisaties te ondersteunen die sociale activiteiten aanbieden, maar de overheid kan ook investeren in reclames en voorlichtingen om het belang van sociale activiteiten aan te stippen. Deze aanmoedigingsvormen zouden de mate van sociale activiteiten kunnen doen stijgen en de politieke participatie kunnen bevorderen (Verba, Burns & Schlozman, 2003).

Wanneer burgers bewuster worden van de impact die hun deelname en betrokkenheid kan hebben in de samenleving, zal dit bijdragen aan het verantwoordelijkheidsgevoel van burgers ten opzichte van de politieke participatie. Een hogere mate van politieke participatie geeft de burgers een gevoel van eigenaarschap over het politieke proces. Actief burgerschap kan bovendien bijdragen aan de representativiteit en het vertrouwen in de politiek (McCormick et al., 2019; Putnam, 1995).

Literatuurlijst

- Beauvais, E. (2020). The Gender Gap in Political Discussion Group Attendance. *Politics & Gender*, 16(2), 315-338. <https://doi.org/10.1017/S1743923X18000892>
- Bishop, P., & Davis, G. (2002). Mapping public participation in policy choices. *Australian Journal of Public Administration*, 61(1), 14–29. <https://doi.org/10.1111/1467-8500.00255>
- Bourdieu, P. (1983). The Forms of Capital. In J. G. Richardson (Eds.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). New York: Greenwood Press. Geraadpleegd op 16 april 2023, van https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=O5uGEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA81&dq=The+Forms+of+Capital&ots=63Eux3zZQL&sig=m9jGvjAJTe-DRL6l4qemV6cP2hM&redir_esc=y#v=onepage&q=The%20Forms%20of%20Capital&f=false
- Binder, M. (2020). Enhancing Democracy: Can Civic Engagement Foster Political Participation? *Social Science Quarterly*, 102(1), 47–68. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12882>
- Brady, H. E., Verba, S., & Schlozman, K. L. (1995). Beyond SES: A Resource Model of Political Participation. *American Political Science Review*, 89(2), 271-294. <https://doi.org/10.2307/2082425>
- Brady, H. E., Schlozman, K. L., & Verba, S. (1999). Prospecting for Participants: Rational Expectations and the Recruitment of Political Activists. *American Political Science Review*, 93(1), 153-168. <https://doi.org/10.2307/2585767>
- Burge, R. P., & Bramlett, B. H. (2021). The new older adult participant in American politics. *Social Science Quarterly*, 102(6), 2972–2984. <https://doi.org/10.1111/ssqu.13072>
- Campbell, D. E. (2013). Social networks and political participation. *Annual Review of Political Science*, 16(1), 33–48. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-033011-201728>
- Carrasco, J. A., & Miller, E. J. (2006). Exploring the propensity to perform social activities: A Social Network approach. *Transportation*, 33(5), 463–480. <https://doi.org/10.1007/s11116-006-8074-z>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2023). *Bevolking; geslacht, leeftijd en regio, 1 januari* [Dataset]. Geraadpleegd op 26 mei 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/bevolking>
- Coleman, J. S. (1990). *Foundations of social theory*. Harvard University Press. Geraadpleegd op 15 april 2023, van [https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=a4DI8tiX4b8C&oi=fnd&pg=PA1&dq=Coleman,+J.+S.+\(1990\).+Foundations+of+social+theory.+Harvard+University+Press.&ots](https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=a4DI8tiX4b8C&oi=fnd&pg=PA1&dq=Coleman,+J.+S.+(1990).+Foundations+of+social+theory.+Harvard+University+Press.&ots)

- [=qE5vSZGZln&sig=dmFY0B15QmXfJUNjbCU-BphrhXA&redir_esc=y#v=onepage&q=Coleman%2C%20J.%20S.%20\(1990\).%20Foundations%20of%20social%20theory.%20Harvard%20University%20Press.&f=false](#)
- Dalton, R. J. (2008). Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation. *Political Studies*, 56(1), 76-98. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2007.00718.x>
- Dekker, P. (1999). *Vrijwilligerswerk vergeleken. Nederland in internationaal en historisch perspectief*. Civil society en vrijwilligerswerk III. Sociaal en Cultureel Planbureau: Den Haag. Geraadpleegd op 10 mei, van <https://repository.scp.nl/handle/publications/1228>
- Dekker, P. (2014). Tocqueville Did Not Write About Soccer Clubs: Participation in Voluntary Associations and Political Involvement. In *Springer eBooks* (pp. 45–57). https://doi.org/10.1007/978-1-4939-0485-3_4
- Fox, R. L., & Lawless, J. L. (2011). Gendered perceptions and political candidacies: A central barrier to women's equality in electoral politics. *American Journal of Political Science*, 55(1), 59-73. Geraadpleegd op 13 april 2023, van <http://www.jstor.org/stable/25766254>
- Fung, A. 2003. Survey Article: Recipes for Public Spheres: Eight Institutional Design Choices and Their Consequences. *Journal of Political Philosophy* 11(3): 338–67. <https://doi.org/10.1111/1467-9760.00181>
- Galston, W. A. (2001). Political Knowledge, Political Engagement, and Civic Education. *Annual Review of Political Science*, 4(1) 217-234. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.4.1.217>
- Grasso, M. (2016). *Generations, Political Participation and Social Change in Western Europe*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315684031>
- Henn, M., & Foard, N. (2014). Social differentiation in young people's political participation: The impact of social and educational factors on youth political engagement in Britain. *Journal of Youth Studies*, 17(3), 360–380. <https://doi.org/10.1080/13676261.2013.830704>
- Huckfeldt, R. R., & Sprague, J. (1995). *Citizens, politics, and social communication: Information and influence in an election campaign*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511804131>
- Jasper, J. M., & Poulsen, J. D. (1995). Recruiting Strangers and Friends: Moral Shocks and Social Networks in Animal Rights and Anti-Nuclear Protests. *Social Problems*, 42(4), 493-512. <https://doi.org/10.2307/3097043>
- La Due Lake, R., & Huckfeldt, R. (1998). Social Capital, Social Networks, and Political Participation. *Political Psychology*, 19(3), 567-584.

<https://doi.org/10.1111/0162-895X.00118>

- Lee, F. L. F. (2005). The Impact of Ordinary Political Conversation on Public Opinion Expression: Is Existence of Discord Necessary? *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 82(4), 891– 909. <https://doi.org/10.1177/107769900508200409>
- Lim, S. (2008) Job satisfaction of information technology workers in academic libraries. *Library & Information Science Research*, 30, 115-121. <http://dx.doi.org/10.1016/j.lisr.2007.10.002>
- LISS Panel (2022). Centerdata, *Tilburg University*. Geraadpleegd op 1 februari 2023, van <https://www.lissdata.nl/>
- McClurg, S. D. (2003). Social networks and political participation: The role of social interaction in explaining political participation. *Political research quarterly*, 56(4), 449-464. Geraadpleegd op 2 juni, van https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/106591290305600407?casa_token=U0vvgNskUkAAAAA:xO5pxXAO5BHF2Xeh-k_ci9pHBR2aMAFAXSYnRJKcEtNrR3s_xv9i-sCiRDAOUyh1MsKC56sThCQ
- MacNeela, P. (2008). The give and take of volunteering: Motives, benefits, and personal connections among Irish volunteers. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 19(2), 125-139. Geraadpleegd op 16 april 2023, van <http://www.jstor.org/stable/27928112>
- McAdam, D., & Paulsen, R. (1993). Specifying the Relationship Between Social Ties and Activism. *American Journal of Sociology*, 99(3), 640-667. <https://doi.org/10.1086/230319>
- McCormick, J., Hague, R., & Harrop, M. (2019). *Comparative Government and Politics: An Introduction* (11th ed.). Red Globe Press. Geraadpleegd op 15 april 2023, van https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=-ZFKEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=mccormick+comparative+government&ots=QJtHGRPFXh&sig=cjUxMtg_GiKju3Q4ApHRNtLQN-g&redir_esc=y#v=onepage&q=mccormick%20comparative%20government&f=false
- Mendelberg, T., Karpowitz, C., & Oliphant, J. (2014). Gender Inequality in Deliberation: Unpacking the Black Box of Interaction. *Perspectives on Politics*, 12(1), 18-44. <https://doi.org/10.1017/S1537592713003691>
- Miller, A., Gillen, B., Schenker, C., & Radlove, S. (1974). The prediction and perception of obedience to authority. *Journal of Personality*, 42(2), 23-42. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1974.tb00555.x>
- Newton, K. (1997). Social Capital and Democracy, *American Behavioral Scientist*, 40(50), 575–586. Geraadpleegd op 14 mei 2023, van

https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0002764297040005004?casa_token=Y Eo1ia0LccMAAAAA:NoM-TnQ0xRxpr8bYveE_vtUKSSSYhDXLr33KcZtdJ0yIXn2r3OBKbOArSgyJD5nIF5fV10uYM3U

- Norris, P. (2002). The Bridging and Bonding Role of Online Communities. *Harvard International Journal of Press-politics*, 7(3), 3–13.
<https://doi.org/10.1177/1081180X0200700301>
- Ondercin, H. L., & Jones-White, D. R. (2011). Gender Jeopardy: What is the Impact of Gender Differences in Political Knowledge on Political Participation?* *Social Science Quarterly*, 92(3), 675–694. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6237.2011.00787.x>
- Ostrom, E., Walker, J. J., & Gardner, R. S. (1992). Covenants with and without a Sword: Self-Governance is Possible. *The American Political Science Review*, 86(2), 404-417. <https://doi.org/10.2307/1964229>
- Persson, M. (2015). Education and Political Participation. *British Journal of Political Science*, 45(3), 689-703. <https://doi:10.1017/S0007123413000409>
- Putnam, R. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press. Geraadpleegd op 10 april, 2023 van [https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=g4IIEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=Putnam,+R.+\(1993\).+Making+Democracy+Work:+Civic+Traditions+in+Modern+Italy.+Princeton+++%09University+Press.&ots=iUsUpTsklk&sig=NzXF30YcLIVX-9HqWOOoL0f7lls&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=g4IIEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=Putnam,+R.+(1993).+Making+Democracy+Work:+Civic+Traditions+in+Modern+Italy.+Princeton+++%09University+Press.&ots=iUsUpTsklk&sig=NzXF30YcLIVX-9HqWOOoL0f7lls&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Putnam, R. D. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65–78. <https://doi.org/10.1353/jod.1995.0002>
- Ridder, J.M. den (2020). Maatschappelijke en politieke participatie. In: *De sociale staat van Nederland: 2020*. Geraadpleegd op 17 mei 2023, van <https://digitaal.scp.nl/ssn2020/maatschappelijke-en-politieke-participatie>
- Ridder, J. D., Hul, L. V. T., & Broek, A. V. D. (2023). *Burgerperspectieven 2023 I 1*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau. Geraadpleegd op 16 mei 2023, van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/04/20/burgerperspectieven-2023-1>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Burgerparticipatie*. Ministerie van Algemene Zaken. Geraadpleegd op 3 juni 2023, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/burgerschap/burgerparticipatie>.
- SCP (2020). Verantwoording. In: *De sociale staat van Nederland: 2020*. Geraadpleegd op 18 mei, van <https://digitaal.scp.nl/ssn2020/verantwoording>
- Scherpenzeel, A. (2009). *Start of the LISS panel: Sample and recruitment of a probability-based Internet panel*. CentERdata. Geraadpleegd op 26 mei 2023, van

- https://www.lissdata.nl/sites/default/files/bestanden/Sample_and_Recruitment.pdf
- Scheufele, D. A. (2002). Examining Differential Gains from Mass Media and their Implications for Participatory Behavior. *Communication Research*, 29(1), 46-65. <https://doi.org/10.1177/009365020202900103>
- Seyd, P., & Whiteley, P. (2004). British Party Members. *Party Politics*, 10(4), 355–366. <https://doi.org/10.1177/1354068804043903>
- Smith, P. (2002). Culture's Consequences: Something Old and Something New. *Human Relations*, 55(1), 119-135. <https://doi.org/10.1177/0018726702551005>
- Tocqueville, A. de (1945). *Democracy in America* (2nd ed). New York: Knopf.
- Geraadpleegd op 14 mei 2023, van https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=RqCrvijeeUQC&oi=fnd&pg=PA1&dq=Tocqueville+Democracy+in+America+&ots=TIC15FafEw&sig=zK9VZKZmDn4kYFRfvqh v52EkCl4&redir_esc=y#v=onepage&q=Tocqueville%20Democracy%20in%20america &f=false
- Uslaner, E. M. (1998). Social capital, television, and the "Mean World": Trust, Optimism, and Civic Participation. *Political Psychology*, 19(3), 441–467. <https://doi.org/10.1111/0162-895X.00113>
- Verba, S., & Nie, N. H. (1972). *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. Chicago: University of Chicago Press. Geraadpleegd op 13 mei 2023, van https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=9K5fdvfmGREC&oi=fnd&pg=PR11&dq=verba+nie+1972&ots=EXVEEdLh-S&sig=4z6KPe7EzkdDCcPU2c0Mv4JqH3c&redir_esc=y#v=onepage&q=verba%20nie%201972&f=false
- Verba, S., Burns, N., & Schlozman, K. L. (2003). Unequal at the starting line: Creating participatory inequalities across generations and among groups. *American Sociologist*, 34(1), 45-69. <https://doi.org/10.1007/s12108-003-1005-y>
- Verhoeven, I. (2009) *Burgers tegen beleid*. Een analyse van dynamiek in politieke betrokkenheid. Amsterdam: Aksant. Geraadpleegd op 23 mei 2023, van https://pure.uva.nl/ws/files/1108556/65740_thesis.pdf

Bijlage 1. Overzicht variabelen

In bijlage 1 staan alle variabelen beschreven die zijn opgenomen in de analyse. Er wordt inzicht gegeven in het constructieproces vanaf de oorspronkelijke variabele tot de uiteindelijke variabele. Het gehele proces van de totstandkoming wordt per variabele vermeld. De uiteindelijke dataset bestaat uit 4023 respondenten die op alle variabelen een valide score hebben.

Syntax:

*Alleen respondenten met een valide score op alle variabelen worden meegenomen in de dataset

COMPUTE

NumberMiss=NMISS(Sociaal_Vertrouwen,SocialeActiviteiten,Geslacht,Leeftijd,Opleidingsniveau,
PolitiekeParticipatie).

EXECUTE.

FREQ numbermiss.

FILTER OFF.

USE ALL.

SELECT IF (NumberMiss=0).

EXECUTE.

Kernvariabelen

Politieke participatie

Oorspronkelijke variabele:

Politieke participatie is gemeten door de vraag:

Er zijn verschillende manieren om iets politiek aan de orde te stellen of invloed te hebben op politici of de overheid. Wilt u van de volgende mogelijkheden aangeven of u deze in de afgelopen 5 jaar hebt gebruikt? (codering LISS panel codeboek: cv22n065 - cv22n073)

Deze vragenset bestond uit 9 items:

(cv22n065) hulp gevraagd aan radio, televisie of krant

(cv22n066) een politieke partij of organisatie ingeschakeld

(cv22n067) meegedaan aan een door de overheid georganiseerde inspraakbijeenkomst, hoorzitting of discussiebijeenkomst

(cv22n068) contact opgenomen met een politicus of ambtenaar

(cv22n069) meegedaan aan een actiegroep

(cv22n070) meegedaan aan een protestactie, protestmars of demonstratie

(cv22n071) via internet, e-mail of sms meegedaan aan een politieke discussie of actie

(cv22n072) iets anders

(cv22n073) ik heb geen invloed uitgeoefend

Per item konden de respondenten antwoorden met:

nee (0); ja (1), of -9 ik weet het niet

Frequentieverdelingen van de oorspronkelijke variabelen:

cv22n066: Raising a political issue or influencing politicians or government: by making use of a political party or organization

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4987	42.9	98.0	98.0
	yes	103	.9	2.0	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

cv22n067: Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a government-organized public hearing, discussion or citizens participation meeting

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4914	42.3	96.5	96.5
	yes	176	1.5	3.5	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

cv22n068: Raising a political issue or influencing politicians or government: contacted a politician or civil servant

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4879	42.0	95.9	95.9
	yes	211	1.8	4.1	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

cv22n069: Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in an action group

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4984	42.9	97.9	97.9
	yes	106	.9	2.1	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

cv22n070: Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a protest action, protest march or demonstration

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4914	42.3	96.5	96.5
	yes	176	1.5	3.5	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

cv22n071: Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a political discussion or campaign on the Internet, by e-mail or SMS

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4568	39.3	89.7	89.7
	yes	522	4.5	10.3	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

cv22n071: Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a political discussion or campaign on the Internet, by e-mail or SMS

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no	4568	39.3	89.7	89.7
	yes	522	4.5	10.3	100.0
	Total	5090	43.8	100.0	
Missing	I dont know	188	1.6		
	System	6343	54.6		
	Total	6531	56.2		
Total		11621	100.0		

Bewerkingen:

(cv22n065) hulp gevraagd aan radio, televisie of krant; werd niet meegenomen, omdat de theoretische link met politieke participatie ontbrak

(cv22n073) ik heb geen invloed uitgeoefend; is gespiegeld naar 1=ja en 0=nee, waardoor een hogere score meer politieke participatie betekent.

De vragen van politieke participatie hebben in dit onderzoek de labels:

PP_contact_politiekpartij; PP_deelname_bijeenkomst; PP_contact_politici;

PP_deelname_actiegroep; PP_deelname_protest; PP_deelname_internetdiscussie en

PP_geen_invloed

Output betrouwbaarheidsanalyse:

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.714	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Raising a political issue or influencing politicians or government: by making use of a political party or organization	.4208	.897	.333	.705
Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a government-organized public hearing, discussion or citizens participation meeting	.4039	.833	.397	.690
Raising a political issue or influencing politicians or government: contacted a politician or civil servant	.3982	.811	.420	.684
Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in an action group	.4208	.897	.333	.705
Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a protest action, protest march or demonstration	.4104	.874	.316	.706
Raising a political issue or influencing politicians or government: participated in a political discussion or campaign on the Internet, by e-mail or SMS	.3410	.654	.538	.650
Raising a political issue or influencing politicians or government: I have not exercised any influence	.2491	.447	.765	.570

De vragenset heeft een Cronbach's alpha score van 0,71. Dit betekent dat de vragen een goede onderlinge samenhang hebben. Dit komt de betrouwbaarheid van de meting ten goede. In de Item-Total Statistics valt af te lezen bij 'Cronbach's alpha if item deleted' dat het verwijderen van een bepaalde vraag niet leidt tot een hogere Cronbach's alpha score. 'Corrected item-total correlation' laat de onderlinge correlatie tussen de vragen zien. Het is wenselijk dat alle vragen een minimale correlatie van 0,3 hebben, zodat er gesteld kan worden dat de vragen genoeg met elkaar samenhangen. Voor alle vragen geldt een onderlinge correlatie waarde die hoger is dan 0,3.

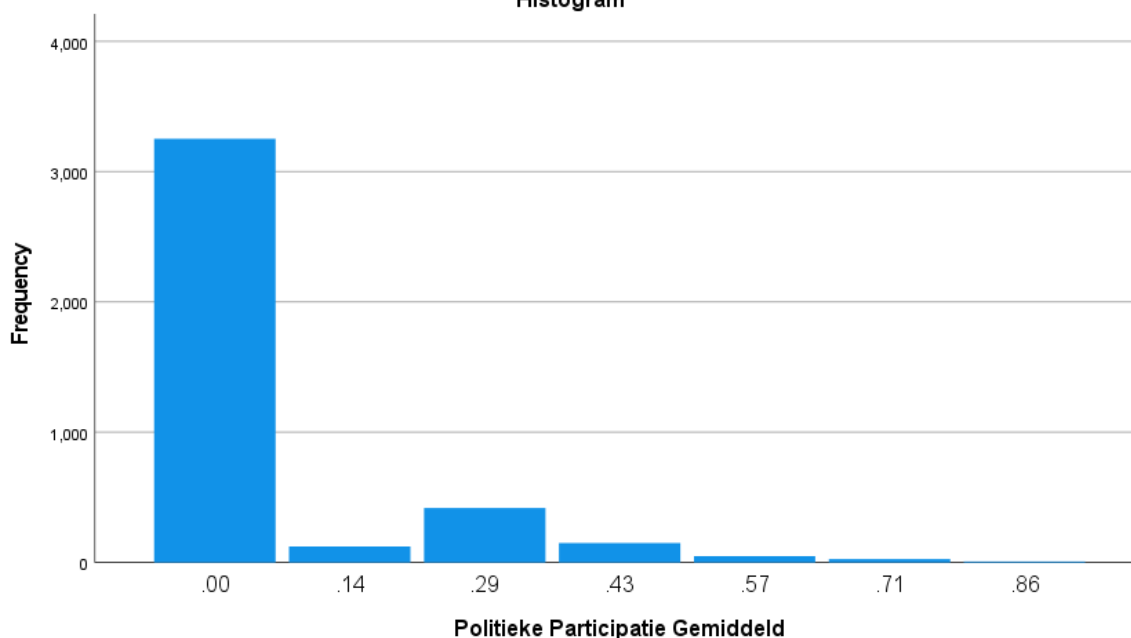
Politieke participatie gemiddeld:

Om een goed beeld te krijgen van de variabele politieke participatie is per respondent de gemiddelde score van zeven vragen berekend, waarbij alleen respondenten zijn meegenomen die op alle vragen een geldige score hebben. Op een schaal van 0 tot 1 betekent een hogere score een hogere mate van politieke participatie.

Politieke Participatie Gemiddeld

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	3252	80.8	80.8	80.8
	.14	122	3.0	3.0	83.9
	.29	418	10.4	10.4	94.3
	.43	149	3.7	3.7	98.0
	.57	49	1.2	1.2	99.2
	.71	26	.6	.6	99.8
	.86	7	.2	.2	100.0
	Total	4023	100.0	100.0	

Histogram

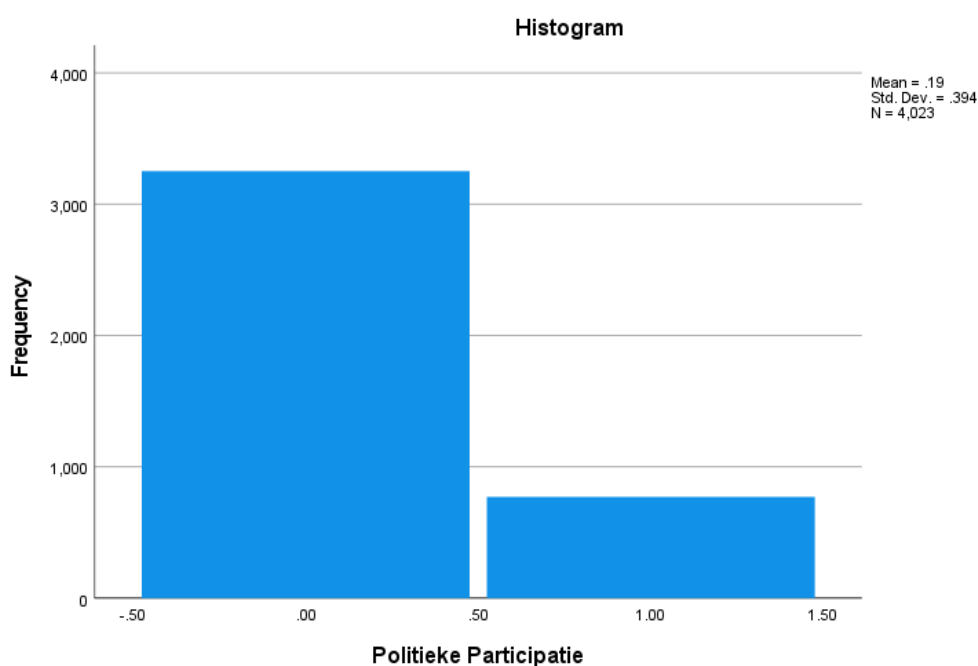

Uiteindelijke variabele:

Gezien de positieve rechtsscheve verdeling van de afhankelijke variabele politieke participatie, wordt ervoor gekozen om een logistische regressieanalyse uit te voeren. Daarom wordt de afhankelijke variabele politieke participatie binair gecodeerd zodat 0= geen politieke participatie en 1= politieke participatie.

Politieke Participatie

		Frequency	Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	3252	80.8	80.8
	1.00	771	19.2	100.0
Total		4023	100.0	

Syntax:

```
*frequentieverdelingen van de oorspronkelijke variabelen  
FREQUENCIES VARIABLES=cv22n066 cv22n067 cv22n068 cv22n069 cv22n070  
cv22n071 cv22n073 /ORDER=ANALYSIS.
```

```
*hernoemen (label) oorspronkelijke variabelen  
RENAME VARIABLES cv22n066 = PP_contact_politiekpartij.  
RENAME VARIABLES cv22n067 = PP_deelname_bijeenkomst.  
RENAME VARIABLES cv22n068 = PP_contact_politici.  
RENAME VARIABLES cv22n069 = PP_deelname_actiegroep.  
RENAME VARIABLES cv22n070 = PP_deelname_protest.  
RENAME VARIABLES cv22n071 = PP_deelname_internet.
```

```
*hercoderen richting 'geen invloed politieke participatie'  
RECODE cv22n073 (1=0) (0=1) (-9=-9) INTO PP_geen_Invloed.  
EXECUTE.
```

```
VARIABLE LABELS PP_geen_Invloed 'PP_geen_Invloed'.  
EXECUTE.
```

```
*betrouwbaarheidsanalyse vragenset politieke participatie  
RELIABILITY  
/VARIABLES=PP_contact_politiekpartij PP_deelname_bijeenkomst PP_contact_politici  
PP_deelname_actiegroep PP_deelname_protest PP_deelname_internetdiscussie  
PP_geen_Invloed  
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL  
/MODEL=ALPHA  
/STATISTICS=CORR  
/SUMMARY=TOTAL.
```

```
*politieke participatie; analyse van (gemiddelde) afhankelijke variabele  
COMPUTE  
PolitiekeParticipatie=MEAN.7(PP_contact_politiekpartij,PP_deelname_bijeenkomst,  
PP_contact_politici,PP_deelname_actiegroep,PP_deelname_protest,PP_deelname_intern  
etdiscussie, PP_geen_Invloed).  
EXECUTE.
```

```
*politieke participatie; binaire (uiteindelijke) afhankelijke variabele  
RECODE PolitiekeParticipatie (0=0) (SYSMIS=SYSMIS) (ELSE=1) INTO PolPart01.  
EXECUTE.
```

```
*descriptives politieke participatie  
EXAMINE VARIABLES=PolitiekeParticipatie, PolPart01  
/PLOT BOXPLOT HISTOGRAM  
/COMPARE GROUPS  
/STATISTICS DESCRIPTIVES  
/CINTERVAL 95  
/MISSING LISTWISE  
/NOTOTAL.
```

Sociale activiteiten

Oorspronkelijke variabele:

Sociale activiteiten is gemeten door de vraag:

We noemen nu een aantal organisaties waarvan u vrijwillig lid kunt worden. Ook kunt u bijvoorbeeld geld schenken, deelnemen aan een activiteit of vrijwilligerswerk doen.

Geeft u voor elk van de onderstaande organisaties aan wat voor u op dit moment, of in de afgelopen 12 maanden, van toepassing is (codering LISS panel codeboek: cs21n003 - cs21n062).

Voor iedere organisatie kon de respondent voor de volgende vijf items kiezen uit 1=ja of 2=nee: (1) voel ik me niet mee verbonden; (2) geld geschonken; (3) meegedaan aan activiteit; (4) lid of (5) vrijwilligerswerk gedaan.

Gezien we de mate van sociale activiteiten willen meten, is ervoor gekozen om alleen te richten op de item (3) meegedaan aan activiteit.

De respondent kon bij 13 organisaties aangeven of (3) meegedaan aan activiteit; van toepassing is:

een sportclub (cs21n005)

een culturele vereniging of hobbyclub (cs21n010)

een vakbond (cs21n015)

een bedrijfs-, beroeps-, of agrarische organisatie (cs21n020)

een consumentenorganisatie of automobielclub (cs21n025)
 een organisatie voor humanitaire hulp of mensenrechten (cs21n030)
 een organisatie voor migranten (cs21n525)
 een organisatie voor bescherming van het milieu, vredesorganisatie, of dierenrechtenorganisatie (cs21n035)
 een religieuze of kerkelijke organisatie (cs21n040)
 een politieke partij (cs21n045)
 een wetenschaps-, onderwijs-, leerkrachten- of oudervereniging (cs21n050)
 een sociëteit; een vereniging voor jongeren, gepensioneerden/ouderen, vrouwen; of genootschappen van vrienden(cs21n055)
 andere organisaties waarvan u vrijwillig lid kunt worden (cs21n060)

Frequentieverdelingen van de oorspronkelijke variabelen:

cs21n005: a sports club, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4533	39.0	89.0	89.0
	Yes	558	4.8	11.0	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n010: a cultural association or hobby club, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4711	40.5	92.5	92.5
	Yes	380	3.3	7.5	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n015: a trade union, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	5031	43.3	98.8	98.8
	Yes	60	.5	1.2	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n020: a business, professional or agrarian organization, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4939	42.5	97.0	97.0
	Yes	152	1.3	3.0	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

**cs21n025: a consumers organization or automobile club,
participated in an activity**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	5014	43.1	98.5	98.5
	Yes	77	.7	1.5	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

**cs21n030: an organization for humanitarian aid or human
rights, participated in an activity**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4968	42.8	97.6	97.6
	Yes	123	1.1	2.4	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

**cs21n525: an organization for migrants, participated in an
activity**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	5002	43.0	98.3	98.3
	Yes	89	.8	1.7	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

**cs21n035: an organization for environmental protection,
peace organization or animal rights organization,
participated in an activity**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4961	42.7	97.4	97.4
	Yes	130	1.1	2.6	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n040: a religious or church organization, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4772	41.1	93.7	93.7
	Yes	319	2.7	6.3	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n050: a science, education, teachers or parents association, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4867	41.9	95.6	95.6
	Yes	224	1.9	4.4	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n055: a social society; an association for youth, pensioners/senior citizens, women; or friends clubs, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4878	42.0	95.8	95.8
	Yes	213	1.8	4.2	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

cs21n060: other organizations that you can freely join, participated in an activity

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	4916	42.3	96.6	96.6
	Yes	175	1.5	3.4	100.0
	Total	5091	43.8	100.0	
Missing	System	6530	56.2		
Total		11621	100.0		

Bewerkingen:

(cs21n045) politieke partij; wordt niet meegenomen, omdat deze vraag te veel overeenkomt met de onafhankelijke variabele politieke participatie.

Output betrouwbaarheidsanalyse:

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.698	12

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a sports club, participated in an activity	.36	.993	.229	.717
a cultural association or hobby club, participated in an activity	.40	1.002	.313	.688
a trade union, participated in an activity	.46	1.130	.463	.676
a business, professional or agrarian organization, participated in an activity	.45	1.083	.371	.675
a consumers organization or automobile club, participated in an activity	.46	1.137	.367	.681
an organization for humanitarian aid or human rights, participated in an activity	.45	1.090	.423	.671
an organization for migrants, participated in an activity	.46	1.110	.430	.674
an organization for environmental protection, peace organization or animal rights organization, participated in an activity	.45	1.092	.395	.674
a religious or church organization, participated in an activity	.41	1.039	.289	.689
a science, education, teachers or parents association, participated in an activity	.43	1.057	.345	.678
a social society; an association for youth, pensioners/senior citizens, women; or friends clubs, participated in an activity	.44	1.031	.432	.665
other organizations that you can freely join, participated in an activity	.44	1.062	.394	.671

De 12 vragen voor de variabele sociale activiteiten hebben een Cronbach's alpha score van 0,70. Dit betekent dat de vragenset een redelijk goede samenhang heeft. Echter, gezien het om verschillende sociale activiteiten gaat die respondenten kunnen doen, hoeft er niet noodzakelijk een grote samenhang te bestaan.

In de 'Item-Total Statistics' valt af te lezen dat het weglaten van de vraag 'een sportclub (cs21n005)' de Cronbach's Alpha zou stijgen naar 0,717, maar hier wordt niet voor gekozen gezien een sportclub als belangrijke sociale activiteit wordt gezien en deze verhoging marginaal is.

'Corrected item-total correlation' laat de onderlinge correlatie tussen de vragen zien. Het is enigszins wenselijk dat alle vragen een minimale correlatie van 0,3 laten zien, zodat er gesteld kan worden dat de vragen genoeg met elkaar samenhangen. Er kan worden opgemerkt dat een sportclub en een religieuze activiteit lager scoren dan 0,3. Aangezien deze vragen waardevolle informatie bevatten en de verschillende sociale activiteiten niet per se met elkaar te maken hoeven te hebben, wordt ervoor gekozen om de vragen mee te nemen voor de uiteindelijke variabele.

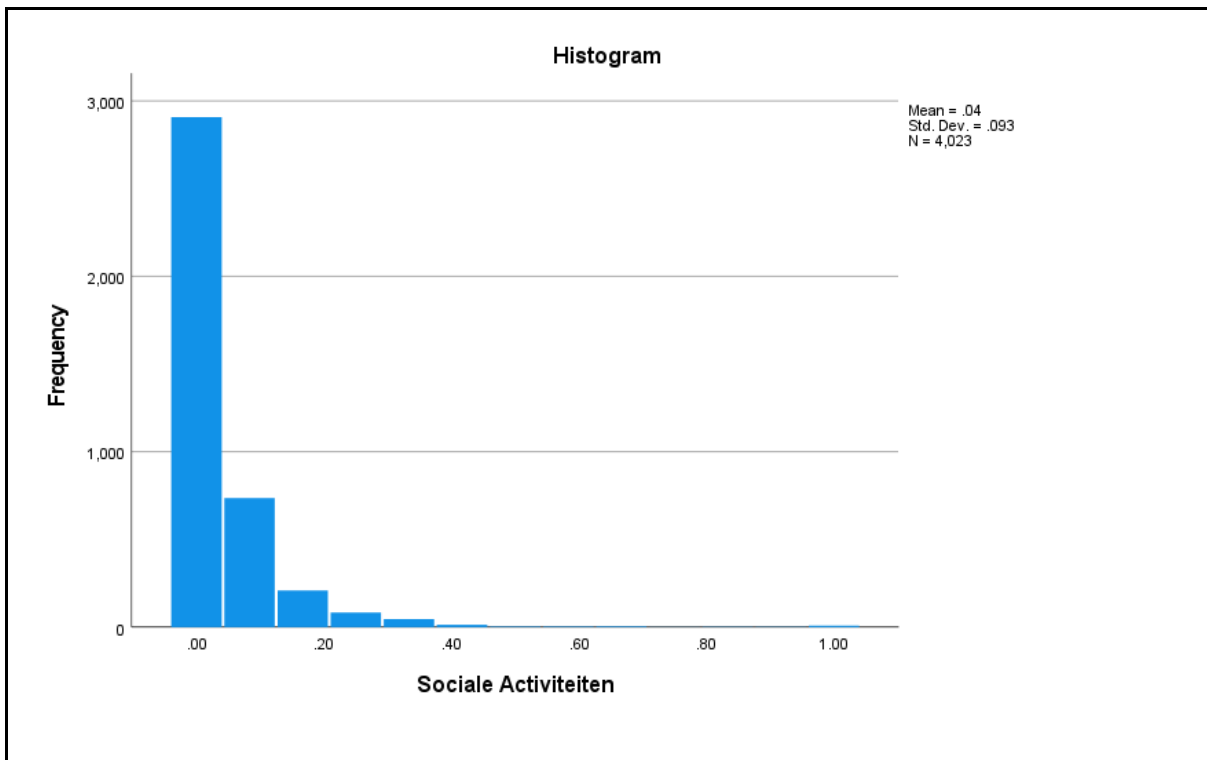
Uiteindelijke variabele:

Voor de uiteindelijke variabele sociale activiteiten zijn de antwoord scores van 12 vragen opgeteld, waarbij alleen respondenten zijn meegenomen die alle 12 vragen hadden beantwoord.

De vragenset heeft een Cronbach's alpha score van 0,70. Dit betekent dat de vragen een goede onderlinge samenhang hebben.

Sociale Activiteiten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	2908	72.3	72.3	72.3
	1.00	736	18.3	18.3	90.6
	2.00	209	5.2	5.2	95.8
	3.00	83	2.1	2.1	97.8
	4.00	46	1.1	1.1	99.0
	5.00	14	.3	.3	99.3
	6.00	4	.1	.1	99.4
	7.00	4	.1	.1	99.5
	8.00	5	.1	.1	99.7
	9.00	1	.0	.0	99.7
	10.00	2	.0	.0	99.7
	11.00	2	.0	.0	99.8
	12.00	9	.2	.2	100.0
Total		4023	100.0	100.0	

Syntax:

*frequentieverdelingen van de oorspronkelijke variabelen:

```
FREQUENCIES VARIABLES=cs21n005 cs21n010 cs21n015 cs21n020 cs21n025
cs21n030 cs21n525 cs21n035
cs21n040 cs21n045 cs21n050 cs21n055 cs21n060
/ORDER=ANALYSIS.
```

*hernoemen (label) oorspronkelijke variabelen

```
RENAME VARIABLES cs21n005 = sport_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n010 = cultuur_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n015 = vakbond_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n020 = bedrijfs_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n025 = consumenten_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n030 = humanitaire_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n525 = migranten_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n035 = milieu_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n040 = religie_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n050 = onderwijs_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n055 = sociëteit_activiteit.
RENAME VARIABLES cs21n060 = andere_activiteit.
```

*betrouwbaarheidsanalyse vragenset sociale activiteiten

```
RELIABILITY
/VARIABLES=sport_activiteit cultuur_activiteit vakbond_activiteit bedrijfs_activiteit
consumenten_activiteit humanitaire_activiteit migranten_activiteit milieu_activiteit
religie_activiteit onderwijs_activiteit sociëteit_activiteit andere_activiteit
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/STATISTICS=CORR
/SUMMARY=TOTAL.
```

```

*sociale activiteiten; onafhankelijke variabele
COMPUTE
SocialeActiviteiten=SUM.12(sport_activiteit,cultuur_activiteit,vakbond_activiteit,
  bedrijfs_activiteit,consumenten_activiteit,humanitaire_activiteit,migranten_activiteit,
  milieu_activiteit,religie_activiteit,onderwijs_activiteit,sociëteit_activiteit,andere_activiteit).
EXECUTE.

*descriptives sociale activiteiten
EXAMINE VARIABLES=SocialeActiviteiten
/PLOT BOXPLOT HISTOGRAM
/COMPARE GROUPS
/STATISTICS DESCRIPTIVES
/CINTERVAL 95
/MISSING LISTWISE
/NOTOTAL.

```

Sociaal Vertrouwen

Oorspronkelijke variabele:

Sociaal vertrouwen is gemeten door de vraag:

Denkt u, in het algemeen, dat de meeste mensen te vertrouwen zijn, of dat je niet voorzichtig genoeg kunt zijn in de omgang met mensen? (codering LISS panel codeboek: cp22n019).

Voor deze vraag kon de respondent antwoorden op een 10-puntsschaal, waarbij 0=Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn en 10=De meeste mensen zijn te vertrouwen.

cp22n019: Generally speaking, would you say that most people can be trusted, or that you can't be too careful in dealing with people? Please indicate a score of 0 to 10.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0 You can't be too careful	202	1.7	3.5	3.5
	1	121	1.0	2.1	5.7
	2	240	2.1	4.2	9.9
	3	322	2.8	5.6	15.5
	4	346	3.0	6.1	21.6
	5	633	5.4	11.1	32.6
	6	792	6.8	13.9	46.5
	7	1517	13.1	26.6	73.1
	8	1163	10.0	20.4	93.4
	9	251	2.2	4.4	97.8
	10 Most people can be trusted	125	1.1	2.2	100.0
	Total	5712	49.2	100.0	
Missing	I don't know	114	1.0		
	System	5795	49.9		
	Total	5909	50.8		
Total		11621	100.0		

Toelichting: Een hogere score op sociaal vertrouwen betekent meer sociaal vertrouwen.

Uiteindelijke variabele:

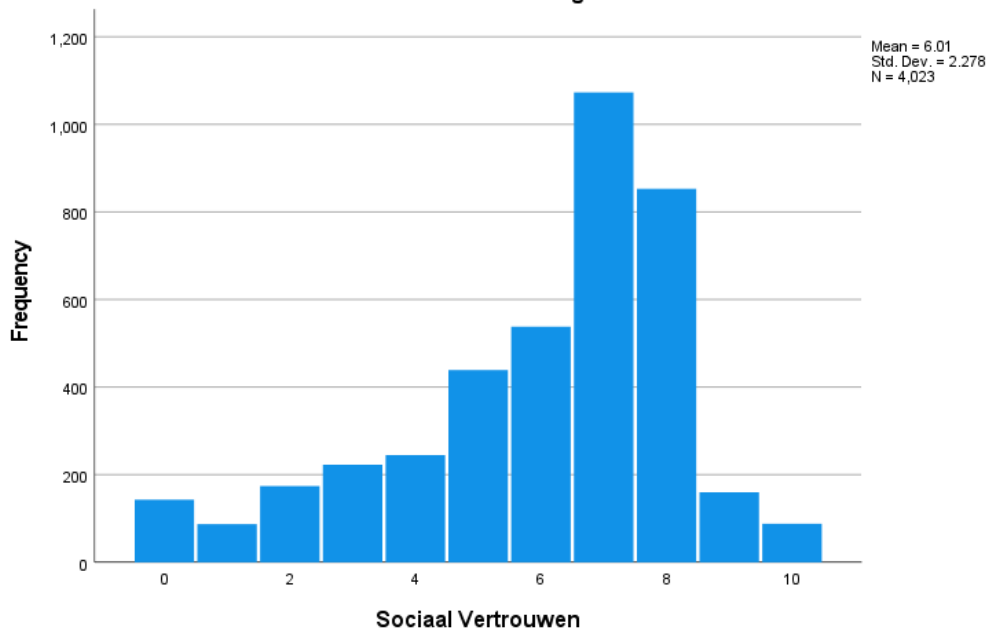
De originele codering cp22n019 heeft als label gekregen: Social_Vertrouwen.

Frequentieverdeling van de uiteindelijke variabele:

Sociaal Vertrouwen

		Frequency	Percent	Cumulative Percent
Valid	0 Je kan niet voorzichtig genoeg zijn	143	3.6	3.6
	1	87	2.2	5.7
	2	174	4.3	10.0
	3	223	5.5	15.6
	4	245	6.1	21.7
	5	439	10.9	32.6
	6	538	13.4	46.0
	7	1073	26.7	72.6
	8	853	21.2	93.8
	9	160	4.0	97.8
	10 De meeste mensen zijn te vertrouwen	88	2.2	100.0
	Total	4023	100.0	

Histogram

Syntax:

*frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele

FREQUENCIES VARIABLES=
cp22n019/ ORDER=ANALYSIS.

*hernoemen (label) oorspronkelijke variabele
 RENAME VARIABLES cp22n019=Sociaal_Vertrouwen.

*descriptives sociaal vertrouwen
 EXAMINE VARIABLES=Sociaal_Vertrouwen
 /PLOT BOXPLOT HISTOGRAM
 /COMPARE GROUPS
 /STATISTICS DESCRIPTIVES
 /CINTERVAL 95
 /MISSING LISTWISE
 /NOTOTAL.

Controlevariabelen

Opleidingsniveau

Oorspronkelijke variabele:

Opleidingsniveau is gemeten door de vraag:

Hoogste opleiding met diploma (codering LISS panel codeboek: oplmet).

Respondenten konden kiezen uit de antwoorden:

(1) basisonderwijs; (2) vmbo; (3) havo/vwo; (4) mbo; (5) hbo; (6) wo; (7) anders; (8) (nog) geen onderwijs afgerond, of (9) volgt nog geen onderwijs.

Opleidingsniveau

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	basisschool	649	5.6	5.8	5.8
	vmbo	1766	15.2	15.8	21.6
	havo/vwo	1009	8.7	9.0	30.6
	mbo	2320	20.0	20.7	51.3
	hbo	2449	21.1	21.9	73.2
	wo	1311	11.3	11.7	84.9
	anders	198	1.7	1.8	86.7
	nog geen opleiding afgerond	871	7.5	7.8	94.5
	nog geen opleiding begonnen	615	5.3	5.5	100.0
Total	11188	96.3	100.0		
Missing	System	433	3.7		
Total		11621	100.0		

Bewerkingen:

Voor de controlevariabele opleidingsniveau werd een dummy variabele aangemaakt met drie dummy's:

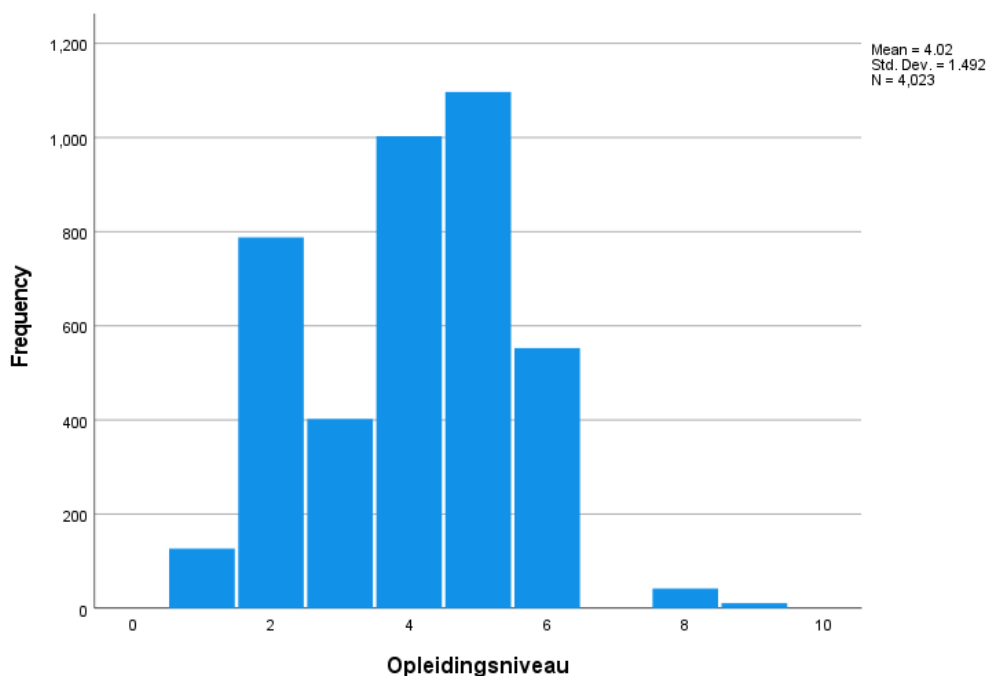
De eerste dummy is opleidingsniveau laag; waarbij geldt (1) *basisschool*; (2) *vmbo*; (8) *nog geen opleiding gestart*; (9) *nog geen opleiding afgerond* =1 en de rest =0.

De tweede dummy is opleidingsniveau gemiddeld; waarbij geldt (3) *havo/vwo*; (4) *mbo* =1 en de rest =0.

De derde dummy is opleidingsniveau hoog, waarbij geldt (5) *hbo*; (6) *wo* =1 en de rest =0. De score (7) anders werd als missende waarde gecodeerd.

Opleidingsniveau

		Frequency	Percent	Cumulative Percent
Valid	basisschool	127	3.2	3.2
	vmbo	788	19.6	22.7
	havo/vwo	402	10.0	32.7
	mbo	1003	24.9	57.7
	hbo	1097	27.3	84.9
	wo	553	13.7	98.7
	nog geen opleiding afgerond	42	1.0	99.7
	nog geen opleiding begonnen	11	.3	100.0
	Total	4023	100.0	

Opleidingsniveau Laag

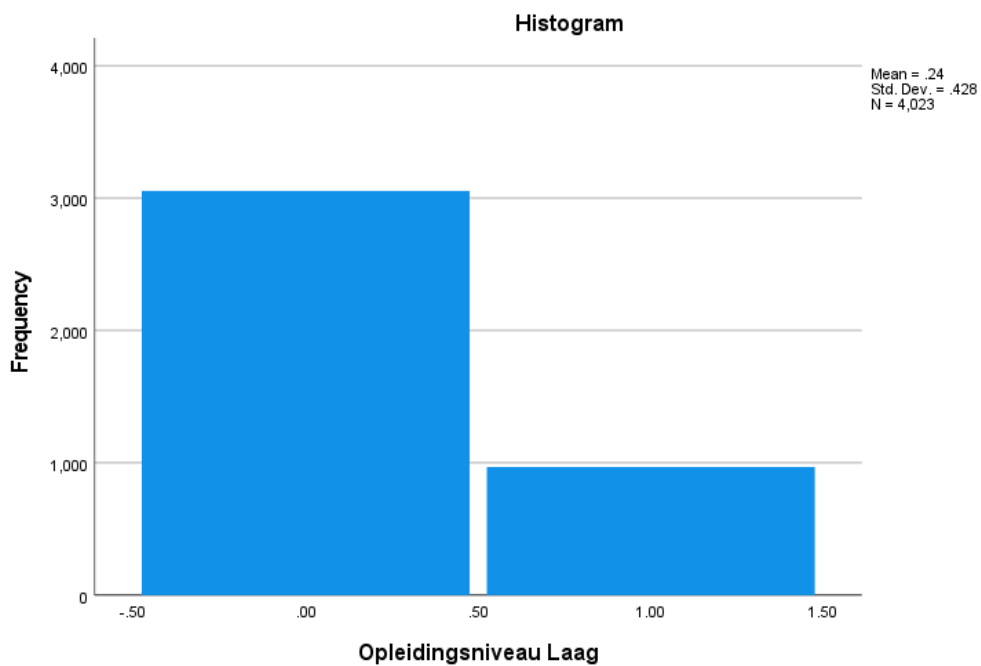
		Frequency	Percent
Valid	.00	3055	75.9
	1.00	968	24.1
Total		4023	100.0

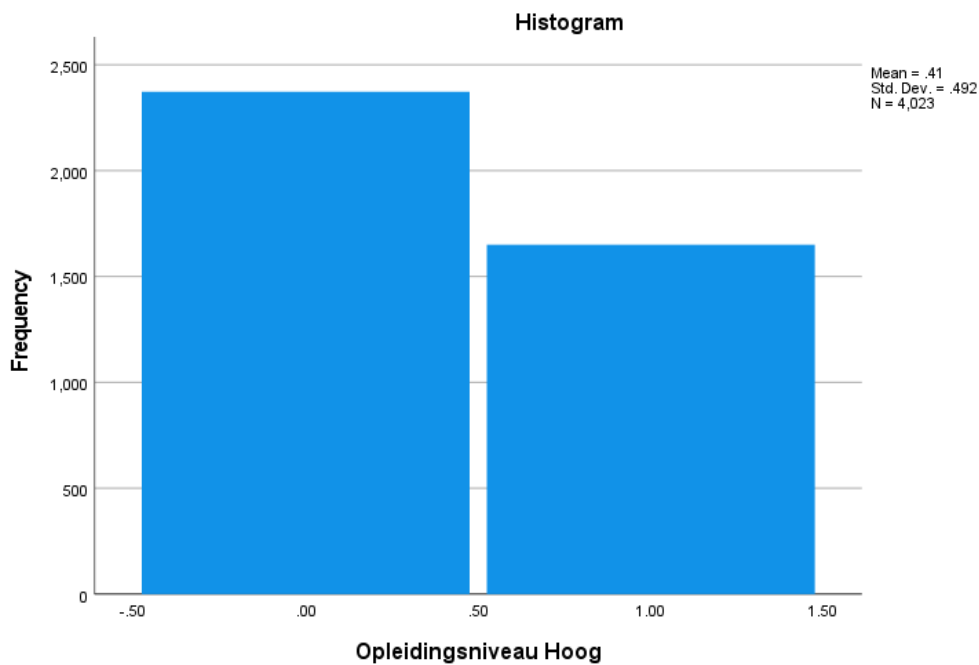
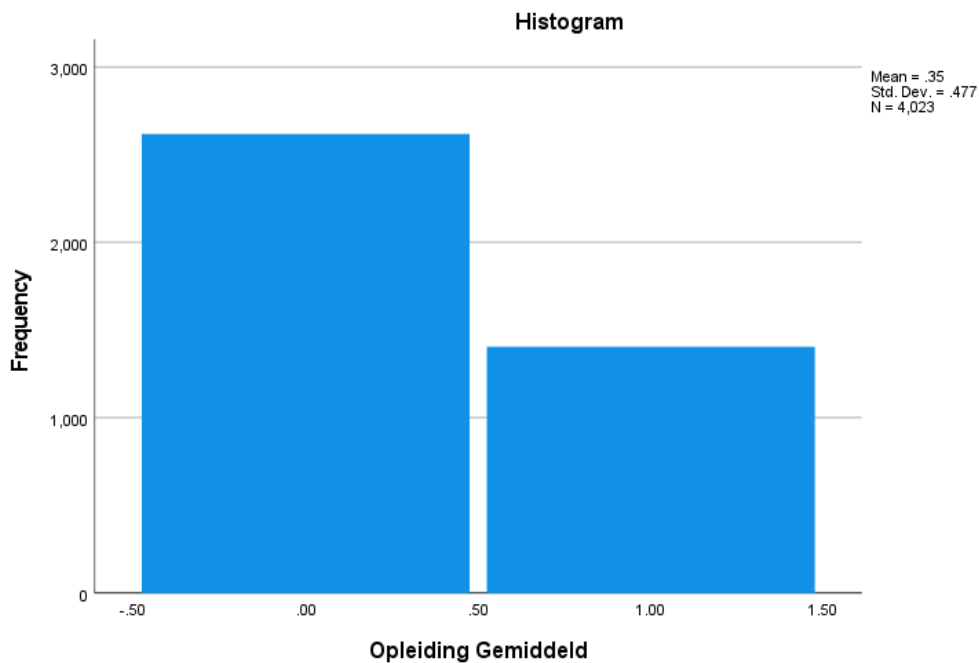
Opleidingsniveau Gemiddeld

		Frequency	Percent
Valid	.00	2618	65.1
	1.00	1405	34.9
Total		4023	100.0

Opleidingsniveau Hoog

		Frequency	Percent
Valid	.00	2373	59.0
	1.00	1650	41.0
Total		4023	100.0

Syntax:

*frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele
 FREQUENCIES VARIABLES=Opleidingsniveau
 /ORDER=ANALYSIS.

*aanmaken dummyvariabele

RECODE Opleidingsniveau (SYSMIS=SYSMIS) (1=1) (2=1) (8=1) (9=1) (3=0) (4=0) (5=0)
 (6=0) INTO Opleiding_Laag. EXECUTE.

RECODE Opleidingsniveau (SYSMIS=SYSMIS) (3=1) (4=1) (1=0) (2=0) (5=0) (6=0) (8=0)

```
(9=0) INTO Opleiding_Gemiddeld. EXECUTE.
RECODE Opleidingsniveau (SYSMIS=SYSMIS) (5=1) (6=1) (1=0) (2=0) (3=0) (4=0) (8=0)
(9=0) INTO Opleiding_Hoog. EXECUTE.
MISSING VALUES Opleidingsniveau(7).
EXECUTE.
```

```
*beschrijvende statistieken opleidingsniveau; laag, gemiddeld en hoog
FREQUENCIES VARIABLES=Opleidingsniveau Opleiding_Laag Opleiding_Gemiddeld
Opleiding_Hoog
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN SKEWNESS SESKEW
KURTOSIS SEKURT
/ORDER=ANALYSIS.
```

Leeftijd

Variabele:

Leeftijd (codering LISS panel codeboek: leeftijd)

Leeftijd van lid huishouden

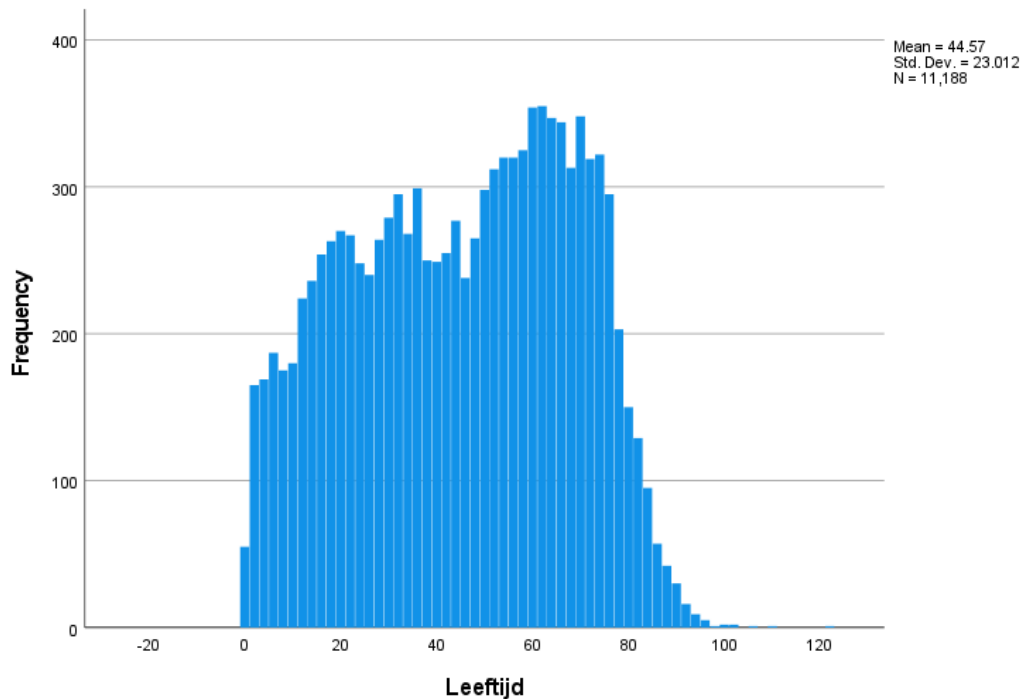
Als controlevariabele is van iedere respondent om de leeftijd gevraagd.

Beschrijvende statistieken oorspronkelijke variabele:

Statistics

Leeftijd

N	Valid	11188
	Missing	433
Mean		44.57
Std. Deviation		23.012
Minimum		0
Maximum		122

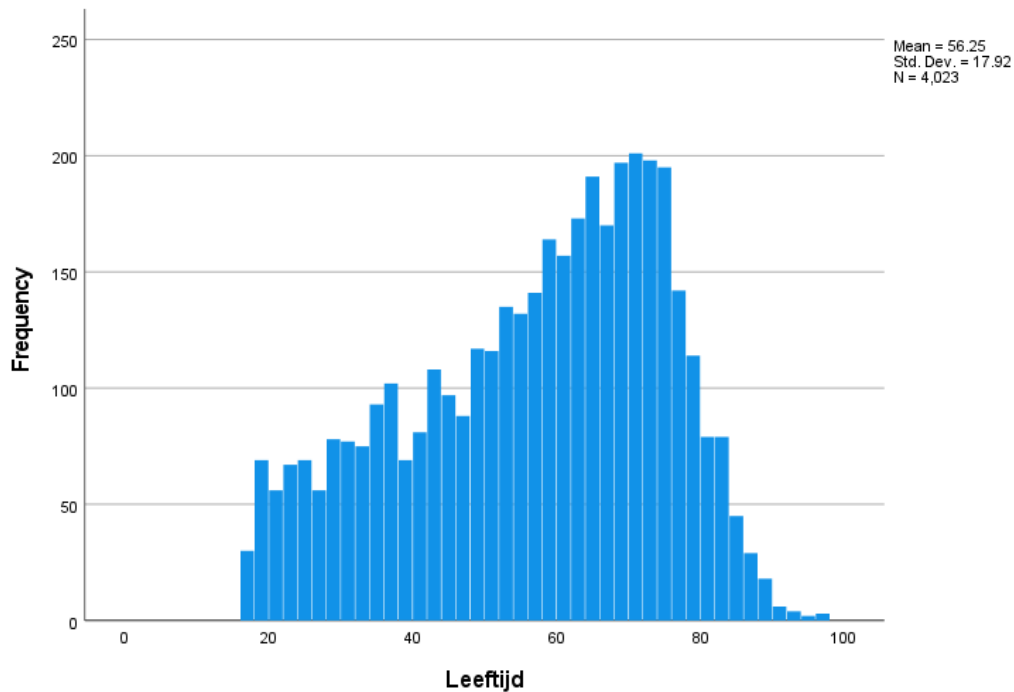

In de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele valt een aantal leeftijden op van 0 en een maximum leeftijd van 122, echter heeft de uiteindelijke variabele na het verwijderen van de missende waarden deze opvallende leeftijden weggefilterd. Hierdoor kan worden gesteld dat de uiteindelijke variabele geen vreemde of opvallende leeftijden laat zien.

Statistics

Leeftijd

N	Valid	4023
	Missing	0
Mean		56.25
Std. Deviation		17.920
Minimum		17
Maximum		96

Syntax:

*frequentieverdeling oorspronkelijke variabele

FREQUENCIES VARIABLES=Leeftijd

/ORDER=ANALYSIS.

*beschrijvende statistieken leeftijd

FREQUENCIES VARIABLES=Leeftijd

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN SKEWNESS SESKEW

KURTOSIS SEKURT

/ORDER=ANALYSIS.

Geslacht

Oorspronkelijke variabele:

Gender (codering LISS panel codeboek: Gender)

Iedere respondent is naar het geslacht gevraagd.

Respondenten konden hierop antwoorden met man (1); vrouw (2), of anders (3).

		Gender			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	5478	47.1	49.0	49.0
	Vrouw	5690	49.0	50.9	99.8
	Anders	20	.2	.2	100.0
	Total	11188	96.3	100.0	
Missing	System	433	3.7		
Total		11621	100.0		

Bewerkingen/ Uiteindelijke variabele:

Voor geslacht is een dummy variabele gemaakt waarbij 0=vrouw en 1=man.
Geslacht staat dan voor het verschil van een man ten opzichte van een vrouw.
In de (uiteindelijke) dataset zonder missings waren er geen respondenten met een geslacht: (3) anders.

Geslacht			
		Frequency	Percent
Valid	vrouw	2106	52.3
	man	1917	47.7
	Total	4023	100.0

Syntax:

```
*frequentieverdeling oorspronkelijke variabele  
FREQUENCIES VARIABLES=Gender  
/ORDER=ANALYSIS.
```

```
*hercoderen geslacht; dummy  
RECODE Geslacht (1=1) (2=0).  
EXECUTE.  
VALUE LABELS Geslacht  
0 vrouw  
1 man.
```

```
*beschrijvende statistieken geslacht  
FREQUENCIES VARIABLES=Leeftijd  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN SKEWNESS SESKEW  
KURTOSIS SEKURT  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Bijlage 2. Statistische analyses

Univariate analyse

Beschrijvende statistieken van de variabelen uit het onderzoeksmodel:

	Statistics					
	N		Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Valid	Missing					
Politieke Participatie (binair)	4023	0	.1916	.39365	.00	1.00
Politieke Participatie	4023	0	.0630	.14317	.00	.86
Sociale Activiteiten	4023	0	.4743	1.11264	.00	12.00
Sociaal Vertrouwen	4023	0	6.01	2.278	0	10
Laag Opleidingsniveau	4023	0	.2406	.42751	.00	1.00
Gemiddeld Opleidingsniveau	4023	0	.3492	.47679	.00	1.00
Hoog Opleidingsniveau	4023	0	.4101	.49192	.00	1.00
Leeftijd	4023	0	56.25	17.920	17	96
Geslacht	4023	0	.48	.500	0	1

Syntax:

*beschrijvende statistieken

```
FREQUENCIES VARIABLES=Sociaal_Vertrouwen PolPart01 Opleiding_Laag
```

```
Opleiding_Gemiddeld
```

```
Opleiding_Hoog Geslacht Leeftijd SocialeActiviteiten PolitiekeParticipatie
```

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

Bivariate analyse

In de bivariate analyse worden de correlaties tussen alle variabelen weergegeven.

De Spearman correlaties worden gebruikt om de onderlinge correlaties met politieke participatie en sociale activiteiten weer te geven, aangezien deze variabelen een scheve verdeling hebben. Voor de continue variabelen sociaal vertrouwen en leeftijd worden Pearson correlaties weergegeven en voor de categorische variabelen opleidingsniveau en geslacht wordt de Cramer's V correlatie gebruikt.

Correlations^b

		Politieke Participatie	Sociaal Vertrouwen	Sociale Activiteiten	Geslacht	Leeftijd	Opleidingsniveau Laag	Opleidingsniveau Gemiddeld	Opleidingsniveau Hoog
Spearman's rho	Politieke Participatie	Correlation Coefficient	--						
		Sig. (2-tailed)							
	Sociaal Vertrouwen	Correlation Coefficient	.073**	--					
		Sig. (2-tailed)	<.001						
	Sociale Activiteiten	Correlation Coefficient	.201**	.104**	--				
		Sig. (2-tailed)	<.001	<.001					
	Geslacht	Correlation Coefficient	.086**	.016	.014	--			
		Sig. (2-tailed)	<.001	.319	.359				
	Leeftijd	Correlation Coefficient	-.009	.135**	-.049**	.077**	--		
		Sig. (2-tailed)	.582	<.001	.002	<.001			
	Opleidingsniveau Laag	Correlation Coefficient	-.143**	-.145**	-.095**	-.061**	.192**	--	
		Sig. (2-tailed)	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001		
Opleidingsniveau Gemiddeld	Correlation Coefficient	-.051**	-.090**	-.006	.011	-.089**	-.412**	--	
	Sig. (2-tailed)	.001	<.001	.727	.487	<.001	<.001		
Opleidingsniveau Hoog	Correlation Coefficient	.174**	.214**	.088**	.042**	-.080**	-.469**	-.611**	--
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001	<.001	.007	<.001	<.001	.000	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

b. Listwise N = 4023

Correlations

		Politieke Participatie	Sociaal Vertrouwen	Sociale Activiteiten	Geslacht	Leeftijd	Opleidingsniveau Laag	Opleidingsniveau Gemiddeld	Opleidingsniveau Hoog
Politieke Participatie	Pearson Correlation	1	.067**	.203**	.090**	-.009	-.149**	-.055**	.183**
	Sig. (2-tailed)		<.001	<.001	<.001	.589	<.001	<.001	<.001
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Sociaal Vertrouwen	Pearson Correlation	.067**	1	.056**	.008	.108**	-.148**	-.078**	.204**
	Sig. (2-tailed)	<.001		<.001	.593	<.001	<.001	<.001	<.001
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Sociale Activiteiten	Pearson Correlation	.203**	.056**	1	.022	-.064**	-.059**	-.001	.052**
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001		.158	<.001	<.001	.944	<.001
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Geslacht	Pearson Correlation	.090**	.008	.022	1	.073**	-.061**	.011	.042**
	Sig. (2-tailed)	<.001	.593	.158		<.001	<.001	.487	.007
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Leeftijd	Pearson Correlation	-.009	.108**	-.064**	.073**	1	.166**	-.078**	-.069**
	Sig. (2-tailed)	.589	<.001	<.001	<.001		<.001	<.001	<.001
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Opleidingsniveau Laag	Pearson Correlation	-.149**	-.148**	-.059**	-.061**	.166**	1	-.412**	-.469**
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001		<.001	<.001
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Opleidingsniveau Gemiddeld	Pearson Correlation	-.055**	-.078**	-.001	.011	-.078**	-.412**	1	-.611**
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001	.944	.487	<.001	<.001		.000
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023
Opleidingsniveau Hoog	Pearson Correlation	.183**	.204**	.052**	.042**	-.069**	-.469**	-.611**	1
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001	<.001	.007	<.001	<.001	.000	
	N	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023	4023

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Geslacht * Opleidingsniveau Laag Crosstabulation					Symmetric Measures			
Count					Value		Approximate Significance	
		Opleidingsniveau Laag		Total				
		.00	1.00					
Geslacht	vrouw	1547	559	2106	Nominal by Nominal	Phi	-.061	<.001
	man	1508	409	1917		Cramer's V	.061	<.001
Total		3055	968	4023	N of Valid Cases		4023	

Geslacht * Opleidingsniveau Gemiddeld Crosstabulation					Symmetric Measures			
Count					Value		Approximate Significance	
		Opleidingsniveau Gemiddeld		Total				
		.00	1.00					
Geslacht	vrouw	1381	725	2106	Nominal by Nominal	Phi	.011	.487
	man	1237	680	1917		Cramer's V	.011	.487
Total		2618	1405	4023	N of Valid Cases		4023	

Geslacht * Opleidingsniveau Hoog Crosstabulation					Symmetric Measures			
Count					Value		Approximate Significance	
		Opleidingsniveau Hoog		Total				
		.00	1.00					
Geslacht	vrouw	1284	822	2106	Nominal by Nominal	Phi	.042	.007
	man	1089	828	1917		Cramer's V	.042	.007
Total		2373	1650	4023	N of Valid Cases		4023	

Opleidingsniveau Laag * Opleidingsniveau Gemiddeld Crosstabulation					Symmetric Measures			
Count					Value		Approximate Significance	
		Opleidingsniveau Gemiddeld		Total				
		.00	1.00					
Opleidingsniveau Laag	.00	1650	1405	3055	Nominal by Nominal	Phi	-.412	<.001
	1.00	968	0	968		Cramer's V	.412	<.001
Total		2618	1405	4023	N of Valid Cases		4023	

Opleidingsniveau Gemiddeld * Opleidingsniveau Hoog Crosstabulation					Symmetric Measures			
Count					Value		Approximate Significance	
		Opleiding_Hoog		Total				
		.00	1.00					
Opleidingsniveau Gemiddeld	.00	968	1650	2618	Nominal by Nominal	Phi	-.611	.000
	1.00	1405	0	1405		Cramer's V	.611	.000
Total		2373	1650	4023	N of Valid Cases		4023	

Opleidingsniveau Laag * Opleidingsniveau Hoog Crosstabulation					Symmetric Measures			
Count					Value		Approximate Significance	
		Opleiding_Hoog		Total				
		.00	1.00					
Opleidingsniveau Laag	.00	1405	1650	3055	Nominal by Nominal	Phi	-.469	<.001
	1.00	968	0	968		Cramer's V	.469	<.001
Total		2373	1650	4023	N of Valid Cases		4023	

Syntax:

*correlatietabellen Pearson en Spearman

CORRELATIONS

/VARIABLES=PolitiekeParticipatie Sociaal_Vertrouwen SocialeActiviteiten Geslacht
Leeftijd

Opleiding_Laag Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL

/MISSING=PAIRWISE.

NONPAR CORR

/VARIABLES=PolitiekeParticipatie Sociaal_Vertrouwen SocialeActiviteiten Geslacht
Leeftijd

Opleiding_Laag Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG FULL

/MISSING=PAIRWISE.

*correlaties categorische variabelen

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Opleiding_Laag

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Opleiding_Gemiddeld

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Opleiding_Hoog

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

/TABLES=Opleiding_Laag BY Opleiding_Gemiddeld

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

/TABLES=Opleiding_Gemiddeld BY Opleiding_Hoog

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

```

/TABLES=Opleiding_Laag BY Opleiding_Hoog
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=PHI
/CELLS=COUNT
/COUNT ROUND CELL.

```

Modelfit

Lineaire modellen:

Model 1b met de controlevariabelen verklaart 6% van de variantie ($R^2=0,06$) van het sociaal vertrouwen van de respondenten. Model 1b heeft een significante F-Change ten opzichte van het lege model (F-Change=67,36; $p<0,001$). Model 2b waar de controlevariabelen plus de onafhankelijke variabele sociale activiteiten zijn opgenomen verklaart wederom 6% van de variantie ($R^2=0,06$) van het sociaal vertrouwen van de respondenten. Model 2b heeft een significante F-Change ten opzichte van model 1b (F-Change=11,09; $p<0,001$), maar de verandering in R^2 is zo goed als minimaal.

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1311.340	4	327.835	67.362	<.001 ^b
	Residual	19554.517	4018	4.867		
	Total	20865.857	4022			
2	Regression	1365.148	5	273.030	56.242	<.001 ^c
	Residual	19500.709	4017	4.855		
	Total	20865.857	4022			

a. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen

b. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog

c. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog, Sociale Activiteiten

Model Summary^c

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			
						F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.251 ^a	.063	.062	2.206	.063	67.362	4	4018	<.001
2	.256 ^b	.065	.064	2.203	.003	11.084	1	4017	<.001

a. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog

b. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog, Sociale Activiteiten

c. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen

De toevoeging van sociale activiteiten laat een significante F-Change stijging zien, maar de invloed van sociale activiteiten op sociaal vertrouwen is marginaal. De

controlevariabelen lijken meer variantie te verklaren van sociaal vertrouwen ten opzichte van sociale activiteiten. Beide lineaire regressiemodellen zijn significant.

Model 1b (F-Change=67,36;p<0,001) heeft met een hogere F-Change waarde een betere modelfit ten opzichte van model 2b (F-Change=11,09;p<0,001).

Logistische modellen:

Case Processing Summary

Unweighted Cases ^a		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	4023	100.0
	Missing Cases	0	.0
	Total	4023	100.0
Unselected Cases		0	.0
Total		4023	100.0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Classification Table^{a,b}

Observed		Predicted		
		Politieke Participatie .00	1.00	Percentage Correct
Step 0	Politieke Participatie .00	3252	0	100.0
	1.00	771	0	.0
Overall Percentage				80.8

a. Constant is included in the model.

b. The cut value is .500

Model 1a met de controlevariabelen heeft een deviance waarde van 3777,20 en een Hosmer-Lemeshow chi-kwadraat score van 17,80 ($X^2=17,80;p=0,02$).

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	154.105	4	<.001
	Block	154.105	4	<.001
	Model	154.105	4	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3777.201 ^a	.038	.060

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	17.798	8	.023

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

		geen Politieke Participatie = .00		wel Politieke Participatie = 1.00		Total
		Observed	Expected	Observed	Expected	
Step 1	1	361	364.487	36	32.513	397
	2	354	359.317	46	40.683	400
	3	351	348.212	49	51.788	400
	4	360	350.487	48	57.513	408
	5	326	337.390	86	74.610	412
	6	326	321.732	75	79.268	401
	7	321	305.799	77	92.201	398
	8	296	307.162	107	95.838	403
	9	291	273.622	103	120.378	394
	10	266	283.792	144	126.208	410

Classification Table^a

Observed		Predicted		Percentage Correct
		Politieke Participatie .00	1.00	
Step 1	Politieke Participatie .00	3252	0	100.0
	1.00	771	0	.0
Overall Percentage				80.8

a. The cut value is .500

Model 2a met de toevoeging van de onafhankelijke variabele sociale activiteiten heeft een deviance waarde van 3647,32. Model 2a heeft een Hosmer-Lemeshow chi-kwadraat score van 13,31 (df=8; p=0,10). Het significantieniveau is toegenomen naar 0,10. Het tweede model is een minder slechte fit, gebaseerd op de deviance en het feit dat het significantieniveau van chi-kwadraat score van de Hosmer-Lemeshow is toegenomen. Dit wijst erop dat het model 2a een betere fit met de data heeft dan model 1a.

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	129.881	1	<.001
	Block	129.881	1	<.001
	Model	283.987	5	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3647.320 ^a	.068	.109

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	13.306	8	.102

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

		geen Politieke Participatie = .00		wel Politieke Participatie = 1.00		Total
		Observed	Expected	Observed	Expected	
Step 1	1	375	374.602	27	27.398	402
	2	361	362.907	39	37.093	400
	3	356	355.758	45	45.242	401
	4	346	349.551	58	54.449	404
	5	346	335.308	54	64.692	400
	6	339	326.685	62	74.315	401
	7	316	319.196	86	82.804	402
	8	303	295.287	93	100.713	396
	9	269	293.141	133	108.859	402
	10	241	239.566	174	175.434	415

Classification Table^a

	Observed	Predicted		Percentage Correct
		Politieke Participatie .00	1.00	
Step 1	Politieke Participatie .00	3220	32	99.0
	1.00	716	55	7.1
Overall Percentage				81.4

a. The cut value is .500

Model 3a met de toevoeging van de mogelijk verklarende variabele sociaal vertrouwen heeft een deviance van 3645,74 en een Hosmer-Lemeshow chi-kwadraat score van 12,67 (df=8;p=0,12). De deviance laat een marginale verlaging zien ten opzichte van model 2a. Het significantieniveau is iets gestegen van p=0,12 ten opzichte van 0,10. Op basis van de deviance en Hosmer-Lemeshow heeft model 3a een iets betere fit met de data van model 2a, maar dit verschil is marginaal.

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	1.585	1	.208
	Block	1.585	1	.208
	Model	285.572	6	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3645.735 ^a	.069	.110

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	12.695	8	.123

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

		geen Politieke Participatie = .00		wel Politieke Participatie = 1.00		Total
		Observed	Expected	Observed	Expected	
Step 1	1	376	374.911	26	27.089	402
	2	362	364.792	40	37.208	402
	3	360	356.939	42	45.061	402
	4	345	348.010	57	53.990	402
	5	349	336.681	53	65.319	402
	6	334	328.525	69	74.475	403
	7	316	318.334	86	83.666	402
	8	309	300.598	93	101.402	402
	9	266	290.722	135	110.278	401
	10	235	232.487	170	172.513	405

Classification Table^a

	Observed	Predicted		Percentage Correct
		Politieke Participatie .00	Politieke Participatie 1.00	
Step 1	Politieke Participatie .00	3220	32	99.0
	Politieke Participatie 1.00	718	53	6.9
Overall Percentage				81.4

a. The cut value is .500

Syntax:

*modelfit lineaire modellen

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Sociaal_Vertrouwen

/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/PARTIALPLOT ALL

/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(3.5).

*modelfit logistische modellen

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES PoIPart01

/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/METHOD=ENTER Sociaal_Vertrouwen

/PRINT=GOODFIT CI(95)

/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

Hypothesetoetsing

Hypothese 1

Resultaten logistische regressieanalyse (politieke participatie)

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0 Constant	-1.439	.040	1291.160	1	<.001	.237

Variables not in the Equation

		Score	df	Sig.
Step 0 Variables	Geslacht	26.852	1	<.001
	Leeftijd	.516	1	.473
	Opleidingsniveau Gemiddeld	9.285	1	.002
	Opleidingsniveau Hoog	109.993	1	<.001
	Overall Statistics	148.781	4	<.001

Model 1a:

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
Step 1 ^a Geslacht	.376	.082	20.786	1	<.001	1.456	1.239	1.712
Leeftijd	.000	.002	.028	1	.866	1.000	.996	1.005
Opleidingsniveau Gemiddeld	.608	.132	21.255	1	<.001	1.837	1.418	2.379
Opleidingsniveau Hoog	1.224	.124	98.015	1	<.001	3.401	2.669	4.334
Constant	-2.439	.182	179.381	1	<.001	.087		

a. Variable(s) entered on step 1: Geslacht, Leeftijd, Opleidingsniveau Gemiddeld, Opleidingniveau Hoog.

Model 2a:

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
Step 1 ^a Geslacht	.368	.084	19.089	1	<.001	1.445	1.225	1.704
Leeftijd	.002	.002	.717	1	.397	1.002	.997	1.007
Opleidingsniveau Gemiddeld	.601	.136	19.672	1	<.001	1.824	1.399	2.379
Opleidingsniveau Hoog	1.210	.127	90.802	1	<.001	3.353	2.614	4.300
Sociale Activiteiten	.377	.036	110.981	1	<.001	1.458	1.359	1.564
Constant	-2.738	.189	210.504	1	<.001	.065		

a. Variable(s) entered on step 1: Sociale Activiteiten.

Model 3a:

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
Step 1 ^a Geslacht	.370	.084	19.346	1	<.001	1.448	1.228	1.708
Leeftijd	.002	.002	.428	1	.513	1.002	.997	1.006
Opleidingsniveau Gemiddeld	.590	.136	18.904	1	<.001	1.804	1.383	2.354
Opleidingsniveau Hoog	1.180	.129	83.674	1	<.001	3.255	2.528	4.191
Sociale Activiteiten	.374	.036	109.554	1	<.001	1.453	1.355	1.559
Sociaal Vertrouwen	.025	.020	1.568	1	.210	1.025	.986	1.066
Constant	-2.847	.209	186.413	1	<.001	.058		

a. Variable(s) entered on step 1: Sociaal Vertrouwen.

Syntax:

*Logistische regressieanalyse

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES PoIPart01

/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/METHOD=ENTER Sociaal_Vertrouwen

/PRINT=GOODFIT CI(95)

/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

COMPUTE

SocialeActiviteiten=SUM.12(sport_activiteit,cultuur_activiteit,vakbond_activiteit,bedrijfs_activiteit,consumenten_activiteit,humanitaire_activiteit,migranten_activiteit,milieu_activiteit,religie_activiteit,onderwijs_activiteit,sociëteit_activiteit,ander_activiteit).

EXECUTE.

Met behulp van het logistische regressiemodel 2a is er een kansmodel uitgerekend voor de kans op politieke participatie. Om de geschatte kans op politieke participatie te berekenen worden er verschillende situaties doorgerekend die per variabele kunnen verschillen. Aangezien leeftijd geen significante bijdrage levert aan de kans op politieke participatie, wordt er standaard uitgegaan van een persoon van 40 jaar. Er wordt uitgegaan van personen die geen, één of twee sociale activiteiten hebben (in de afgelopen 12 maanden per verschillende organisatie of groep).

Model 2a:

		Variables in the Equation							
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	Geslacht	.368	.084	19.089	1	<.001	1.445	1.225	1.704
	Leeftijd	.002	.002	.717	1	.397	1.002	.997	1.007
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.601	.136	19.672	1	<.001	1.824	1.399	2.379
	Opleidingsniveau Hoog	1.210	.127	90.802	1	<.001	3.353	2.614	4.300
	Sociale Activiteiten	.377	.036	110.981	1	<.001	1.458	1.359	1.564
	Constant	-2.738	.189	210.504	1	<.001	.065		

a. Variable(s) entered on step 1: Sociale Activiteiten.

Tabel 6: Logistisch kansmodel politieke participatie

	Log(odds)	Odds	P (y=1)	Kans
Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met een hoog opleidingsniveau en doet niet aan sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+0,368+(0,002*40)+1,210 = -1,08$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-1,08} = 0,3396$	$\hat{p} = 0,3396 / 1 + 0,3396 = 0,254$ P(wel PP)	25,4% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met een hoog opleidingsniveau en doet aan één sociale activiteit	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+0,368+(0,002*40)+1,210 + 0,377 = -0,703$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-0,703} = 0,4951$	$\hat{p} = 0,4951 / 1 + 0,4951 = 0,331$ P(wel PP)	33,1% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met een hoog opleidingsniveau, doet aan twee sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+0,368+(0,002*40)+1,210 + 0,754 = -0,326$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-0,326} = 0,7218$	$\hat{p} = 0,7218 / 1 + 0,7218 = 0,419$ P(wel PP)	41,9% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met geen hoog opleidingsniveau en doet niet aan sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+0,368+(0,002*40) = -2,29$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-2,29} = 0,1013$	$\hat{p} = 0,1013 / 1 + 0,1013 = 0,092$ P(wel PP)	9,2% kans op politieke participatie

Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met geen hoog opleidingsniveau en doet aan één sociale activiteit	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+0,368+(0,002*40)+0,377 = -1,913$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-1,913}=0,1476$	$\hat{p}=0,1476 /1+0,1476=0,128$ P(wel PP)	12,8% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met geen hoog opleidingsniveau en doet aan twee sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+0,368+(0,002*40)+0,754 = -1,536$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-1,536}=0,2152$	$\hat{p}=0,2152 /1+0,2152=0,177$ P(wel PP)	17,7% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een vrouw (van 40 jaar) met een hoog opleidingsniveau en doet niet aan sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+(0,002*40)+1,210 = -1,448$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-1,448}=0,2350$	$\hat{p}=0,2350 /1+0,2350=0,190$ P(wel PP)	19% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een vrouw (van 40 jaar) met een hoog opleidingsniveau en doet aan één sociale activiteit	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+(0,002*40)+1,210+0,377 = -1,071$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-1,071}=0,3427$	$\hat{p}=0,3427 /1+0,3427=0,255$ P(wel PP)	25,5% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een vrouw (van 40 jaar) met een hoog opleidingsniveau, doet aan twee sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+(0,002*40)+1,210+0,754 = -0,694$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-0,694}=0,4996$	$\hat{p}=0,4996 /1+0,4996=0,333$ P(wel PP)	33,3% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een vrouw (van 40 jaar) met geen hoog opleidingsniveau en doet niet aan sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+(0,002*40)=-2,658$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-2,658}=0,0603$	$\hat{p}=0,0603 /1+0,0603=0,057$ P(wel PP)	5,7% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een vrouw (van 40 jaar) met geen hoog opleidingsniveau en doet aan één sociale activiteit	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+(0,002*40)+0,377 = -2,281$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-2,281}=0,1022$	$\hat{p}=0,1022 /1+0,1022=0,093$ P(wel PP)	9,3% kans op politieke participatie
Kans op politieke participatie voor een man (van 40 jaar) met geen hoog opleidingsniveau en doet aan twee sociale activiteiten	$\log [\hat{p}/1-\hat{p}] = -2,738+(0,002*40)+0,754 = -1,904$	$\hat{p}/1-\hat{p} = e^{-1,904}=0,1490$	$\hat{p}=0,1490 /1+0,1490=0,129$ P(wel PP)	12,9% kans op politieke participatie

Hypothese 2

Model 1b en Model 2b:

		Coefficients ^a								
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95.0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF
1	(Constant)	4.374	.142		30.868	<.001	4.097	4.652		
	Leeftijd	.017	.002	.136	8.727	<.001	.013	.021	.965	1.036
	Geslacht	-.065	.070	-.014	-.931	.352	-.203	.072	.989	1.011
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.484	.093	.101	5.181	<.001	.301	.667	.610	1.639
	Opleidingsniveau Hoog	1.277	.091	.276	14.102	<.001	1.100	1.455	.610	1.640
2	(Constant)	4.316	.143		30.263	<.001	4.036	4.596		
	Leeftijd	.018	.002	.139	8.914	<.001	.014	.021	.962	1.039
	Geslacht	-.071	.070	-.015	-1.009	.313	-.208	.067	.988	1.012
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.475	.093	.099	5.090	<.001	.292	.658	.610	1.640
	Opleidingsniveau Hoog	1.261	.091	.272	13.919	<.001	1.083	1.438	.608	1.645
	Sociale Activiteiten	.104	.031	.051	3.329	<.001	.043	.166	.992	1.008

a. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen.

Resultaten lineaire regressieanalyse met afhankelijke variabele sociaal vertrouwen.

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog ^b	.	Enter
2	Sociale Activiteiten ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen

b. All requested variables entered.

Model Summary^c

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			
						F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.251 ^a	.063	.062	2.206	.063	67.362	4	4018	<.001
2	.256 ^b	.065	.064	2.203	.003	11.084	1	4017	<.001

a. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog

b. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog, Sociale Activiteiten

c. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1311.340	4	327.835	67.362	<.001 ^b
	Residual	19554.517	4018	4.867		
	Total	20865.857	4022			
2	Regression	1365.148	5	273.030	56.242	<.001 ^c
	Residual	19500.709	4017	4.855		
	Total	20865.857	4022			

a. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen

b. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog

c. Predictors: (Constant), Geslacht, Leeftijd, Opleiding Gemiddeld, Opleiding Hoog, Sociale Activiteiten

Syntax:

*Lineaire regressieanalyse

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Sociaal_Vertrouwen

/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/PARTIALPLOT ALL

/SCATTERPLOT=(*ZRESID , *ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

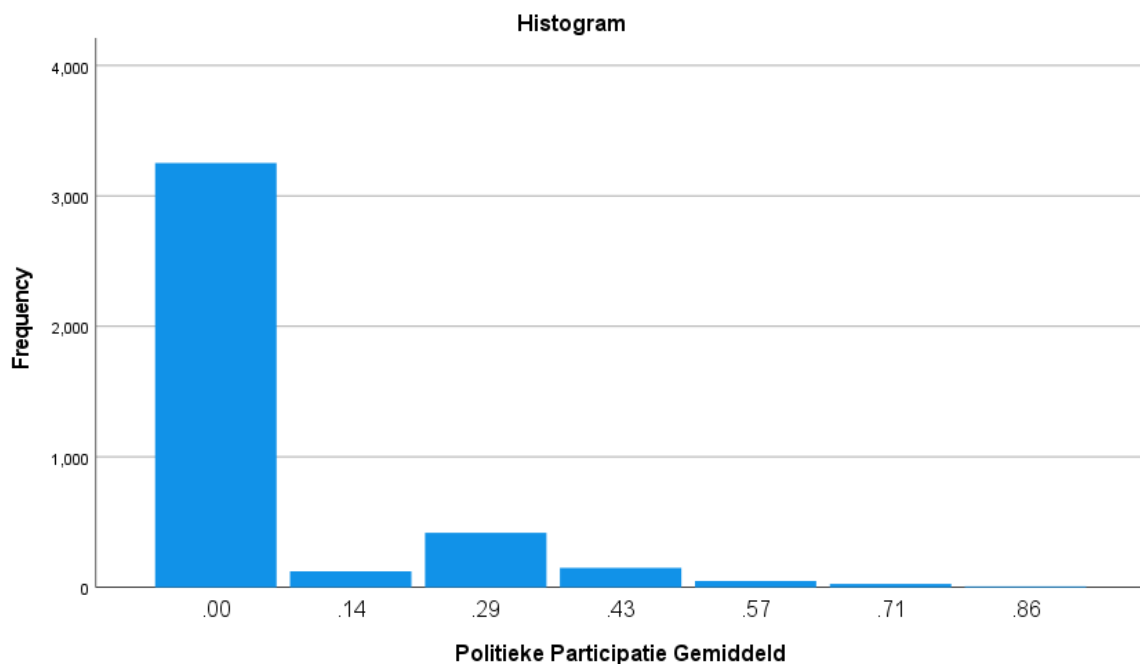
/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(3.5).

Bijlage 3 - Assumptietoetsing, multicollineariteit en uitbijters

Voor de afhankelijke variabele politieke participatie werden de vier assumpties van onafhankelijkheid, lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit voor de lineaire regressieanalyse geschonden.

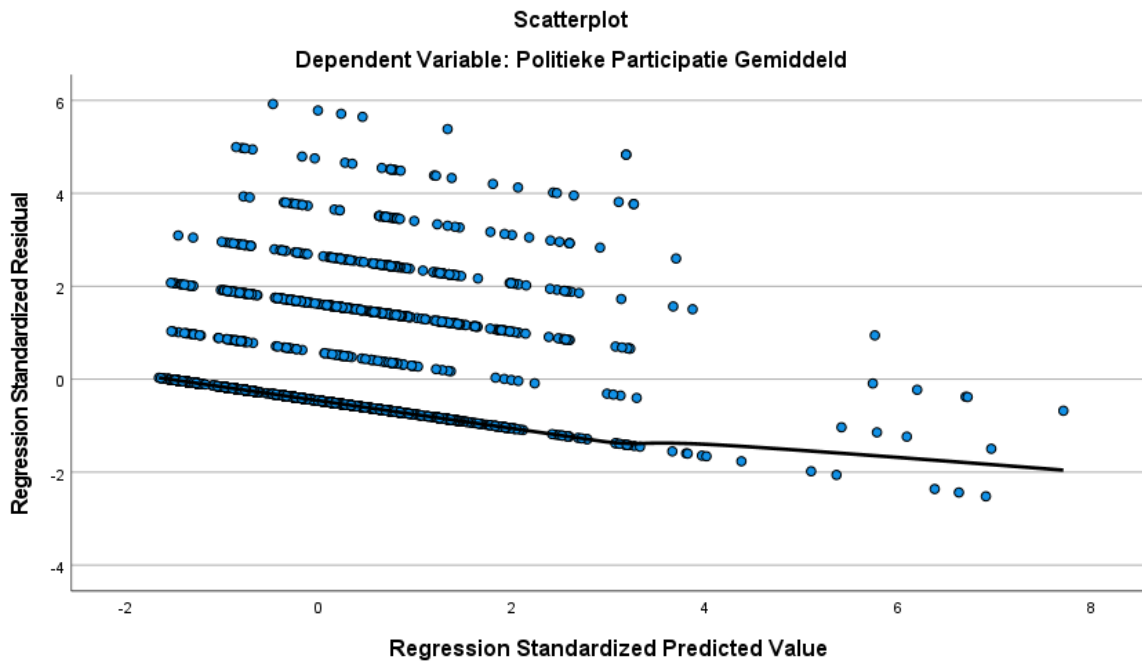
In de onderstaande tabellen worden plots van de variabele en residuen weergegeven van de (oorspronkelijke) afhankelijke variabele politieke participatie gemiddeld. Figuur 2 laat zien dat de variabele 'politieke participatie gemiddeld', de gemiddelde score van zeven vragen, enorm rechtsscheef verdeeld is. Dit wijst er eigenlijk al op dat een lineaire regressieanalyse niet mogelijk is voor de variabele politieke participatie.

Figuur 2: Verdeling variabele politieke participatie

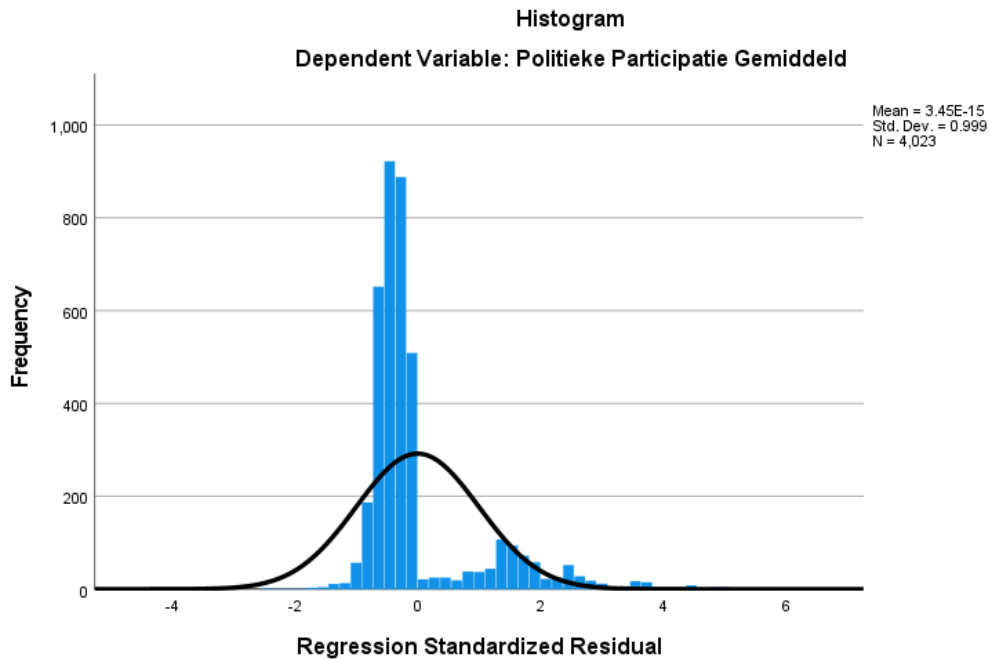

De residual plot (figuur 3) weergeeft dat er geen sprake is van een lineair verband en homoscedasticiteit. De LOESS-lijn laat zien dat het gemiddelde enorm afwijkt van 0. De PP-plot en histogram van de residuen (figuren 4 en 5) laten zien dat de assumptie van normaliteit wordt geschonden, aangezien de residuen niet normaal verdeeld zijn.

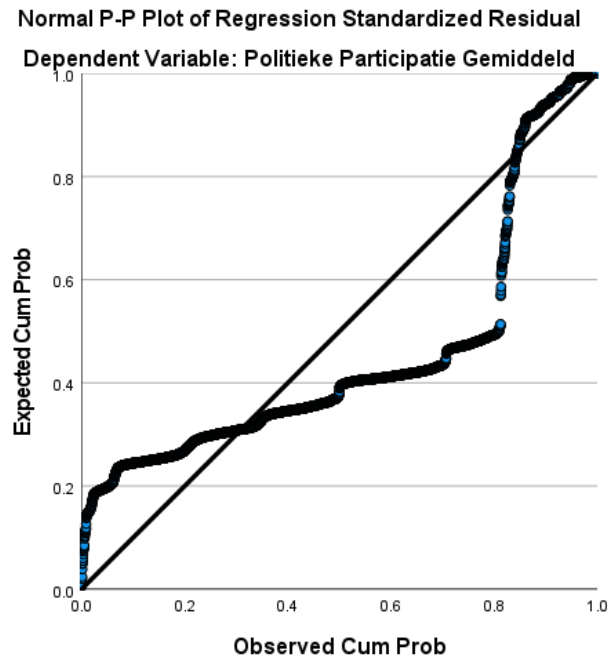
Figuur 3: Residual plot

Figuur 4: Histogram van de residuen van politieke participatie

Figuur 5: PP-Plot van de residuen van politieke participatie

Syntax:

*assumptietoetsing politieke participatie gemiddeld

EXAMINE VARIABLES=PolitiekeParticipatie

/PLOT BOXPLOT HISTOGRAM

/COMPARE GROUPS

/STATISTICS DESCRIPTIVES

/CINTERVAL 95

/MISSING LISTWISE

/NOTOTAL.

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT PolitiekeParticipatie

/METHOD=ENTER Man Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/METHOD=ENTER Sociaal_Vertrouwen

/PARTIALPLOT ALL

/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(3.5).

Aangezien de assumpties van lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit geschonden worden is er gekozen voor een logistische regressieanalyse voor de afhankelijke variabele politieke participatie. Bij een logistische regressieanalyse wordt er wel gekeken naar de assumptie van onafhankelijkheid, maar omdat er sprake is van een grote dataset wordt het schenden van deze assumptie niet als zeer problematisch gezien.

Assumptie 1: Onafhankelijkheid

De assumptie van onafhankelijkheid veronderstelt dat er geen samenhang tussen cases en residuen bestaat en dus dat de waarnemingen onafhankelijk van elkaar zijn. Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van data van het LISS-panel. Het LISS panel dient als referentie-steekproef voor de Nederlandstalige bevolking en is middels een aselechte steekproef getrokken van 10.150 adressen uit een aselechte steekproef van 10% uit het bevolkingsregister van de Gemeentelijke Basisadministratie. Deelnemers van het LISS panel zijn per huishouden geselecteerd en zo kan het dus voorkomen dat meerdere respondenten uit hetzelfde huishouden deelnemen aan het onderzoek. Hierdoor kan worden gesteld dat assumptie van onafhankelijkheid wordt geschonden, omdat niet alle waarnemingen onafhankelijk van elkaar tot stand zijn gekomen. Er is sprake van een geneste dataset. Aangezien het LISS panel een grote dataset heeft van 10.150 huishoudens en dit onderzoek een grote dataset heeft van 4023 respondenten, wordt de schending van onafhankelijke waarnemingen niet als problematisch beschouwd. Omdat de dataset groot genoeg is, wordt ervoor gekozen om zoveel mogelijk informatie te behouden en ook respondenten van hetzelfde huishouden mee te nemen in dit onderzoek.

Er is een lineaire regressieanalyse uitgevoerd voor de (afhankelijke) variabele sociaal vertrouwen. Voor de lineaire regressieanalyse dient er rekening te worden gehouden met vier assumpties. In de vorige alinea is er besproken hoe er wordt omgegaan met de eerste assumptie van onafhankelijkheid.

Onderstaand worden de assumpties van lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit besproken voor de variabele sociaal vertrouwen.

Assumptie 2: Lineariteit

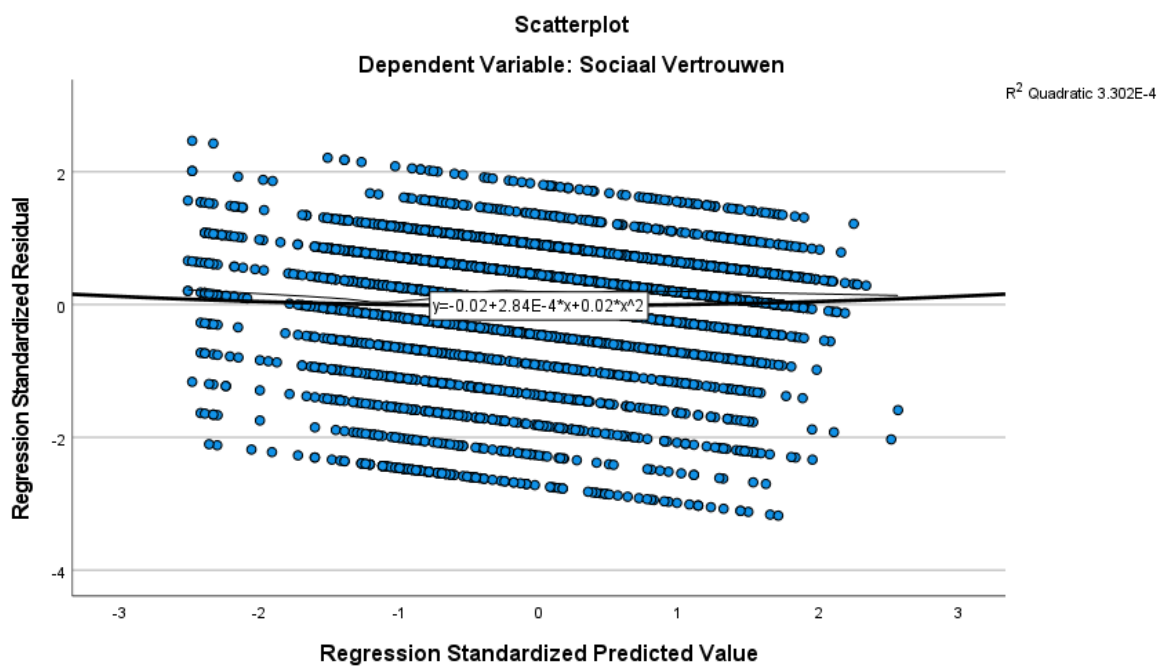
De lineariteit assumptie vereist een lineair verband tussen de variabelen. Onderstaande residual plot (figuur 6) laat met de LOESS-lijn zien dat het gemiddelde van de residuen ongeveer gelijk is aan 0 voor elke set van waarden van de x-en. Echter is er enigszins sprake van een patroon, waardoor er een (kleine) schending van de assumptie van

lineariteit valt op te merken.

Assumptie 3: Homoscedasticiteit

De assumptie van homoscedasticiteit gaat uit van een constante variantie. Er wordt dus verondersteld dat voor elke set van waarden de variantie van de residuen hetzelfde is. Het onderstaande residual plot (figuur 6) laat zien dat er in redelijke mate sprake is van een systematische afwijking in de spreiding van de residuen rond de nullijn. Er lijkt dus te worden voldaan aan de assumptie van homoscedasticiteit.

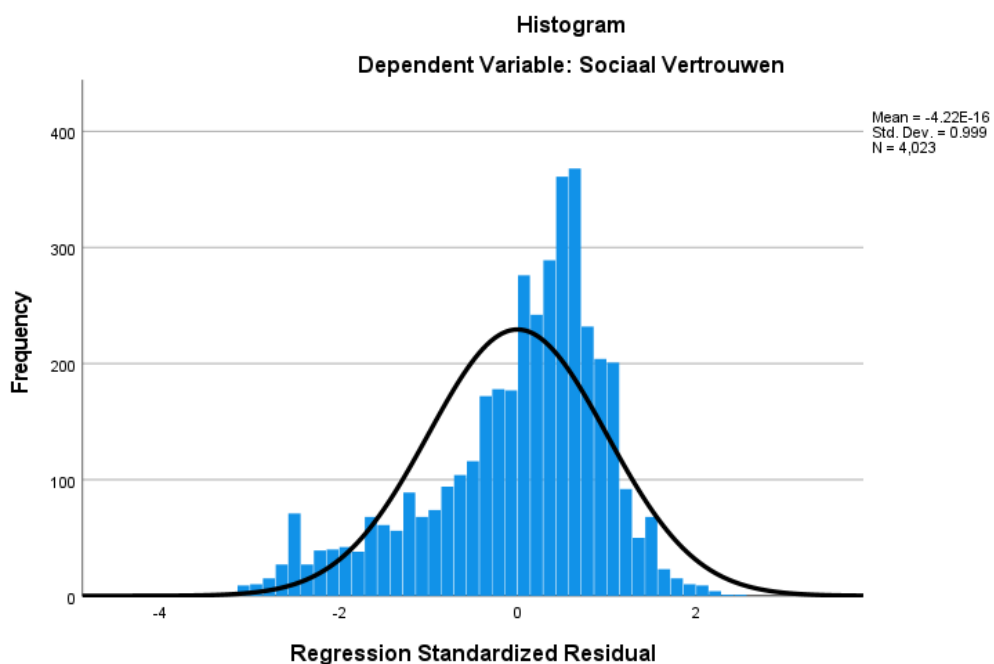
Figuur 6: Residual plot

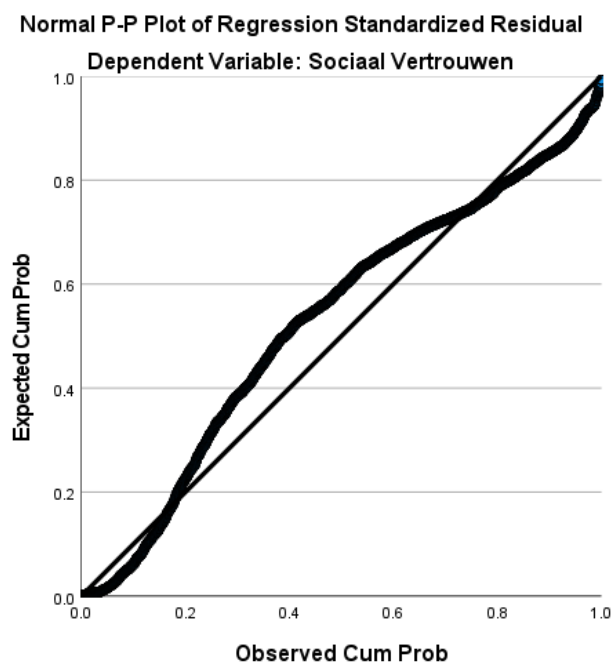
Assumptie 4: Normaliteit

De assumptie van normaliteit stelt dat de residuen van de afhankelijk variabele normaal verdeeld zijn. Onderstaande histogram en pp-plot (figuur 7 en 8) laten zien dat er bij benadering sprake is van een normale verdeling. Hoewel bij de pp-plot enigszins een s-curve valt te ontdekken.

Figuur 7: Histogram van de residuen van sociaal vertrouwen

Figuur 8: PP-Plot van de residuen van sociaal vertrouwen

Voor de verklarende variabele sociaal vertrouwen lijkt er tot op zekere hoogte aan de assumpties van lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit te worden voldaan. Daarom wordt er voor de variabele sociaal vertrouwen een lineaire regressieanalyse uitgevoerd.

Syntax:

*assumptietoetsing sociaal vertrouwen

EXAMINE VARIABLES=Sociaal_Vertrouwen

/PLOT BOXPLOT HISTOGRAM

/COMPARE GROUPS

/STATISTICS DESCRIPTIVES

/CINTERVAL 95

/MISSING LISTWISE

/NOTOTAL.

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Sociaal_Vertrouwen

/METHOD=ENTER Man Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/PARTIALPLOT ALL

/SCATTERPLOT=(*ZRESID , *ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(3.5).

Multicollineariteit

		Coefficients ^a								
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95.0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics	
Model		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF
1	(Constant)	4.374	.142		30.868	<.001	4.097	4.652		
	Leeftijd	.017	.002	.136	8.727	<.001	.013	.021	.965	1.036
	Geslacht	-.065	.070	-.014	-.931	.352	-.203	.072	.989	1.011
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.484	.093	.101	5.181	<.001	.301	.667	.610	1.639
	Opleidingsniveau Hoog	1.277	.091	.276	14.102	<.001	1.100	1.455	.610	1.640
2	(Constant)	4.316	.143		30.263	<.001	4.036	4.596		
	Leeftijd	.018	.002	.139	8.914	<.001	.014	.021	.962	1.039
	Geslacht	-.071	.070	-.015	-1.009	.313	-.208	.067	.988	1.012
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.475	.093	.099	5.090	<.001	.292	.658	.610	1.640
	Opleidingsniveau Hoog	1.261	.091	.272	13.919	<.001	1.083	1.438	.608	1.645
	Sociale Activiteiten	.104	.031	.051	3.329	<.001	.043	.166	.992	1.008

a. Dependent Variable: Sociaal Vertrouwen.

Om de aanwezigheid van multicollineariteit te meten wordt er gekeken naar de Variance

Inflation Factor (VIF). Er wordt uitgegaan van de vuistregel dat een VIF waarde van hoger dan 4 betekent dat de verklarende variabelen onderling te veel met elkaar correleren. Uit onderstaande tabel kan worden opgemaakt dat alle variabelen een VIF waarde onder de 2 hebben. Hierdoor kan worden gesteld dat er geen sprake is van multicollineariteit.

Syntax:

* Multicollineariteit; VIF

REGRESSION

```
/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Sociaal_Vertrouwen  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog  
/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten
```

Uitbijters en invloedrijke punten

Om te onderzoeken of uitbijters een vertekende invloed op de resultaten van de hoofdhypothese uitoefenen, wordt er gekeken naar de gestandaardiseerde residuen, leverage en DFBETA waarden van de variabelen van de logistische regressieanalyse.

Gestandaardiseerde residuen

Om mogelijke uitbijters in de y-richting te detecteren wordt er gebruik gekeken naar de gestandaardiseerde residuen. Er wordt uitgegaan van de vuistregel dat waarden buiten de -3 en 3 als een uitbijter worden beschouwd. In de onderstaande tabel met beschrijvende statistieken kan worden afgelezen dat de minimale standaard residu -2,61 scoort en de maximale waarde 2,55. Deze waarden wijzen dus niet op een uitbijter in de y-richting.

Leverage

Om uitbijters in de x-richting te vinden wordt gebruikgemaakt van leverage waardes. Waarbij geldt, hoe verder weg van het gemiddelde, hoe groter de hefboomwerking voor invloedrijke punten in de x-richting. Wanneer de leverage maat hoger is dan $hc > 3p/N(4023)$. Waarbij p staat voor het aantal parameters in het model (inclusief de constante). Hieruit volgt als leverage grenswaarde $3 \times 7 / 4023 = 0,005219$. Er zijn 77 invloedrijke punten die boven de leverage grenswaarde uitkomen en als mogelijke uitbijter kunnen worden beschouwd.

DFBETA

De DFBETA meet de invloedrijkheid van een individuele observatie in termen van de verandering in gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten wanneer dat punt wordt weggelaten. Er wordt gebruikgemaakt van de vuistregel dat een DFBETA waarde van hoger dan $3/\sqrt{N}$ (4023) geldt als een invloedrijke uitbijter. In onderstaande tabel kan worden opgemaakt dat er geen waarden hoger scoren dan $3/\sqrt{4023}=0,047298$ of $-0,047298$.

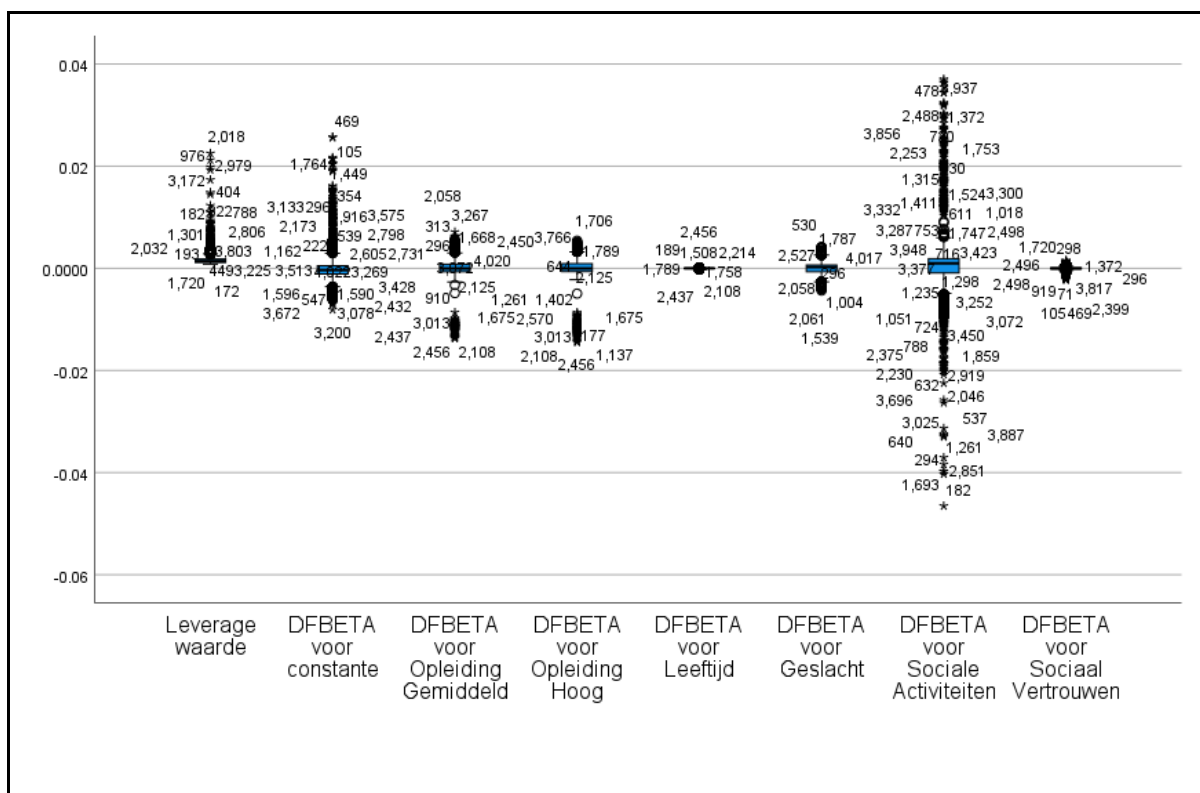
Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Std. Residual	-2.614	2.554	.000	.999	4023

a. Dependent Variable: Politieke Participatie

Statistics

	N		Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
	Valid	Missing				
Leverage value	4023	0	.0017400	.00139245	.00083	.02253
DFBETA for constant	4023	0	.0000001	.00337385	-.01110	.02721
DFBETA for Opleidingsniveau Gemiddeld	4023	0	.0000001	.00216983	-.01368	.00976
DFBETA for Opleidingsniveau Hoog	4023	0	.0000001	.00207916	-.01444	.00985
DFBETA for Leeftijd	4023	0	.0000000	.00003869	-.00025	.00020
DFBETA for Geslacht	4023	0	.0000000	.00133279	-.00434	.00417
DFBETA for Sociale Activiteiten	4023	0	-.0000002	.00068550	-.01389	.00309
DFBETA for Sociaal Vertrouwen	4023	0	.0000000	.00031915	-.00227	.00155

Om te onderzoeken in hoeverre de mogelijke uitbijters de resultaten vertekenen, wordt de logistische regressieanalyse opnieuw uitgevoerd zonder de mogelijke uitbijters. Na het verwijderen van de 77 mogelijke uitbijters, bestaat deze analyse uit een dataset van 3946 respondenten.

Onderstaand staan de uitkomsten van drie logistische modellen (1a, 2a en 3a) zonder mogelijke uitbijters. In model 2a* valt op dat sociale activiteiten met een odds-ratio van 1,64 iets meer invloed heeft op de kans op politieke participatie ten opzichte van model 2a (OR=1,49) ($b=0,50; p<0,01$ ten opzichte van $b=0,38; p<0,01$).

Desondanks laten deze resultaten zonder mogelijke uitbijters geen grote significante verschillen zien met de oorspronkelijke regressieanalyses en heeft het geen invloed op de uitkomsten van de hypothesetoetsing. Daarom wordt ervoor gekozen om de informatie van de 77 respondenten te behouden en worden er dus geen cases verwijderd uit de dataset.

Model 1a*

		Variables in the Equation							95% C.I. for EXP(B)	
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper	
Step 1 ^a	Geslacht	.350	.084	17.206	1	<.001	1.420	1.203	1.675	
	Leeftijd	.002	.002	.808	1	.369	1.002	.997	1.007	
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.633	.137	21.495	1	<.001	1.883	1.441	2.461	
	Opleidingsniveau Hoog	1.260	.128	97.041	1	<.001	3.525	2.743	4.529	
	Constant	-2.601	.190	187.854	1	<.001	.074			

a. Variable(s) entered on step 1: Geslacht, Leeftijd, Opleidingsniveau Gemiddeld, Opleidingsniveau Hoog.

Model 2a*

		Variables in the Equation							95% C.I. for EXP(B)	
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper	
Step 1 ^a	Geslacht	.364	.086	18.024	1	<.001	1.439	1.217	1.703	
	Leeftijd	.002	.002	.697	1	.404	1.002	.997	1.007	
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.571	.138	17.221	1	<.001	1.770	1.352	2.319	
	Opleidingsniveau Hoog	1.148	.129	78.769	1	<.001	3.151	2.445	4.059	
	Sociale Activiteiten	.496	.051	94.083	1	<.001	1.642	1.486	1.815	
	Constant	-2.750	.192	204.549	1	<.001	.064			

a. Variable(s) entered on step 1: Sociale Activiteiten.

Model 3a*

		Variables in the Equation							95% C.I. for EXP(B)	
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper	
Step 1 ^a	Man	.366	.086	18.190	1	<.001	1.442	1.219	1.706	
	Leeftijd	.002	.002	.453	1	.501	1.002	.997	1.007	
	Opleidingsniveau Gemiddeld	.562	.138	16.611	1	<.001	1.754	1.339	2.299	
	Opleidingsniveau Hoog	1.123	.131	73.032	1	<.001	3.074	2.376	3.977	
	Sociale Activiteiten	.490	.052	90.352	1	<.001	1.632	1.475	1.805	
	Sociaal Vertrouwen	.021	.020	1.048	1	.306	1.021	.981	1.063	
	Constant	-2.840	.212	179.509	1	<.001	.058			

a. Variable(s) entered on step 1: Sociaal Vertrouwen.

Om meer te kunnen zeggen over deze mogelijke uitbijters, zijn de 77 respondenten in kaart gebracht. Deze respondenten lijken allen geen foutieve scores te hebben ingevuld bij de vragen. Bij het analyseren van deze groep als geheel valt op dat ze erg hoog scoren op politieke participatie en sociale activiteiten. Het valt op dat negen respondenten zeggen aan alle 12 mogelijke sociale activiteiten te doen. Hoewel dit natuurlijk mogelijk is, lijkt het niet heel waarschijnlijk.

Statistics

	N		Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
	Valid	Missing				
Politieke Participatie	77	0	.5584	.49983	.00	1.00
Sociale Activiteiten	77	0	5.9091	2.93877	1.00	12.00
Sociaal Vertrouwen	77	0	5.53	2.474	0	10
Opleidingsniveau Laag	77	0	.2338	.42600	.00	1.00
Opleidingsniveau Gemiddeld	77	0	.3896	.49086	.00	1.00
Opleidingsniveau Hoog	77	0	.3766	.48772	.00	1.00
Leeftijd	77	0	47.83	20.529	17	88
Geslacht	77	0	.5714	.49812	.00	1.00

Politieke Participatie

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid .00	34	44.2	44.2	44.2
1.00	43	55.8	55.8	100.0
Total	77	100.0	100.0	

Sociale Activiteiten

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1.00	1	1.3	1.3	1.3
2.00	2	2.6	2.6	3.9
3.00	3	3.9	3.9	7.8
4.00	30	39.0	39.0	46.8
5.00	14	18.2	18.2	64.9
6.00	4	5.2	5.2	70.1
7.00	4	5.2	5.2	75.3
8.00	5	6.5	6.5	81.8
9.00	1	1.3	1.3	83.1
10.00	2	2.6	2.6	85.7
11.00	2	2.6	2.6	88.3
12.00	9	11.7	11.7	100.0
Total	77	100.0	100.0	

Syntax:

*Uitbijter detectie

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES PoIPart01

/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleiding_Gemiddeld Opleiding_Hoog

/METHOD=ENTER SocialeActiviteiten

/METHOD=ENTER Sociaal_Vertrouwen

/PRINT=GOODFIT CI(95)

/SAVE=LEVER DFBETA ZRESID

/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

```
FREQUENCIES VARIABLES=LEV_1 DFB0_1 DFB1_1 DFB2_1 DFB3_1 DFB4_1
DFB5_1 DFB6_1 ZRE_1
/FORMAT=NOTABLE
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/ORDER=ANALYSIS.
```

*filteren mogelijke uitbijters

```
USE ALL.
COMPUTE filter_$=(LEV_1 < 0.00521998508).
VARIABLE LABELS filter_$ 'LEV_1 > 0.00521998508 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_$ (f1.0).
FILTER BY filter_$.
EXECUTE.
```

```
USE ALL.
COMPUTE filter_$=(LEV_1 > 0.00521998508).
VARIABLE LABELS filter_$ 'LEV_1 < 0.00521998508 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_$ (f1.0).
FILTER BY filter_$.
EXECUTE.
```

Bijlage 4. Kunstmatige intelligentie - Chat GPT

Voor dit onderzoek is er bij gelegenheid gebruikgemaakt van Generative Pre-trained Transformer Chat (Chat GPT). Alle gegenereerde Chat GPT output is middels eigen kritische reflectie verwerkt en gecontroleerd op juistheid. Deze bijlage is bedoeld om transparant te zijn over dit gebruik.

In het proces van voordenen is met behulp van Chat GPT gezocht naar mogelijke literatuur. Dit heeft mij mede op het spoor gebracht van de wetenschappelijke onderzoeken van: Brady et al. (1999), Lim (2008), Norris (2002) en Putnam (1995).

In de zoektocht naar mogelijke mediatie- en controlevariabelen die invloed kunnen uitoefenen op de afhankelijke variabele politieke participatie, heeft Chat GPT een aanvulling gedaan op mijn bestaande lijst met ideeën. Uiteindelijk heb ik gekozen voor sociaal vertrouwen, opleidingsniveau, leeftijd en geslacht .

Noem 10 mogelijke termen die het effect van sociale activiteiten op mate van politieke participatie kunnen mediëren of modereren.

Sociaal kapitaal, Vertrouwen, Identiteit, Normen, Sociale steun, Politieke interesse, Opleiding, Sociale mobilisatie, Sociale gelijkheid, Burgerparticipatie.

In het schrijfproces van het theoretisch kader is Chat GPT af en toe gebruikt in de zoektocht naar de juiste zinsbouw, woordkeuze of de juiste APA-richtlijnen. Ook is Chat GPT gebruikt om meer inzicht of verduidelijking te krijgen over de volgende termen: politieke participatie, sociale activiteiten, sociaal vertrouwen, bivariaat, univariaat, mediatie, moderatie, odds-ratio, logistische regressieanalyse, multilevel analyse, Cronbach's alpha, Pearson, Spearman, Cramer's V en het LISS panel.